

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 52 ❖ ročník XIV ❖ 2018

Jana Macáková, Ilustrace

ROZHOVOR S MARTINEM VÍDENSKÝM

Známe Tě jako básníka povoláním příslušného k Českým dráhám. Nemohu se vyhnout otázce, abys nám stručně připomněl vydané básnické sbírky, své úspěchy v mnoha soutěžích a jiné aktivity kolem literárního dění, mám na mysli každoroční besedy, na které zveš i další básníky a prozaiky. Jaké máš v tomto ohledu plány a je na obzoru další sbírka básní?

Jak jsi už zmínil v úvodu otázky, jsem vlakvedoucím Českých drah a doprovázím osobní a spěšné vlaky mezi Kolínem, Českou Třebovou, Hradcem Králové, Letohradem a polským Miedzylesiem. Psaní poezie se věnuji od svých studentských let, ale má první sbírka vyšla až v roce 2003. Jmenovala se Ozvěny ticha a věnoval jsem ji své zesnulé mamince. V dvouletých intervalech následovaly sbírky Slza na ciferníku, Písky, hrady, zříceniny a Potichu i nahlas. V roce 2011 vydalo nakladatelství Ofts sbírku mých nejlepších básniček Uzavřená kapitola.

Co se týče mých úspěchů v soutěžích, skromně přiznávám, že jich moc není. V roce 2008 jsem získal čestné uznání na Šrámkově Sobotce a v loňském roce jsem obsadil třetí místo v soutěži Mělnický Pegas (v kategorii autorů, kteří již vydali básnickou sbírku).

Každoročně na podzim pořádám v letohradské knihovně autorská čtení, na která si zvu zajímavé hosty nejen z našeho střediska. Stala se z toho taková příjemná tradice, která si získala poměrně početnou skupinu stálých příznivců a posluchačů.

Ohledně mé nové básnické sbírky prozradím, že už je zaseto, ale sklizeň plánuji nejdříve tak za dva (tři) roky.

V sobotu 28. 4. jsi byl na výroční schůzi Střediska znovu zvolen do výboru. Jaké věci máš v úmyslu prosazovat, aby se zvýšila aktivita členů?

Abych se přiznal, s odpovědí na tuto otázku si trochu lámu hlavu. V první řadě bych chtěl ale říci, že nemíním nikomu nic nařizovat a nechci nic prosazovat silou. Členové do Střediska vstoupili dobrovolně, budu tedy moc rád, když si tento fakt všichni uvědomí a sami se zapojí do co možná nejlepší prezentace našeho Střediska (vydáváním knih, pořádáním autorských čtení a jiných kulturních akcí).

Nadále vykonáváš funkci vedoucího oblasti Orlicko, takže navážu na předchozí otázku. Co očekáváš od členů Orlicka? Zamýšlel ses třeba nad tím, jak vylepšit vzájemnou informovanost?

Oblast Orlicko je živou součástí Střediska. Od členů očekávám aktivní spolupráci v tom smyslu, že mne budou informovat o svých kulturních aktivitách. Nejradši bych byl, kdybychom se občas sešli a vzájemně o všem podiskutovali. Současně si jsem vědom toho, že v dnešní uspěchané době je toto nesmírně těžké a mnohdy téměř nemožné. Spokojím se tedy s tím, že k vzájemné komunikaci využijeme elektronickou poštu (mail), nebo sociální síť (Facebook). Já osobně se pokusím činnost naší oblasti medializovat v Letohradském zpravodaji a v Orlickém deníku.

Otázky položil Milan Dušek

LITERÁRNÍ ČÁST

ALENA KORDÍKOVÁ

Znovu

Duny a písčiny
Pasáty žhnoucí
Viny a neviný
Uragan srdcervoucí
My přesýpací hodiny
Ty chladná voda v dlaních
Navždycky jediný
Čirý zpěv ptáků ranních
Zas znovu začínám
Čas potichouнку přede
Verše si posílám
Znovu zas A,B,C,D

Tonu

V dlani mě chladí mince.
Vzlétne orel, padne panna?
Záleží na podmínce...
Postel je rozestlaná.
Plachty už větří vítr,
kýl lodi vodu krájí.
V ústech chuť trochu biter,
polibky dozrávají.
Tělo plamenem hoří...
Už schyluje se k ránu,
utonu ve tvém moři
bez šance na záchranu

IVA TAJOVSKÁ

ODCIZENÍ

Je úplněk. Kolikátý už od Vojtova návratu? Jeho dlaně nezjemněly. Stále to ještě nejsou ruce pana řídícího, jaké jí utkvěly v paměti. Hladké, měkké, s pěstěnými nehty, které obracely listy knih, atlasů, herbářů i novin, aniž by rozšustily papír. Ty, které se jí ještě nedávno vybavovaly, když trávil noci čekáním protkaným steskem a strachem. Teď po jejím těle přejíždějí dlaně a Anně připadají jako struhadélka, která na ní chtějí zanechat otisk, po kterém přestala toužit. Je zmatená. Co se změnilo?

Jeho ruce jsou horké. Žádostivé. Stále neodbytnější. Nenechavé.

Anna potřebuje čas, aby se přestala na muže zlobit za to, jak ji okřikoval. Ale zdá se, že Vojta žádný nesoulad nevnímá.

„Jsme ještě mladí,“ šeptá, ale i tak se jeho roztoužený hlas nese světnicí, až se Anna obává, že doléhá k Mojmírovi.

„Jsem unavená,“ vydechne a snaží se, aby neslyšel nevoli, kterou je přescyena.

„Předevčirem, včera, dneska... stále!“

„Nespěchej,“ prosí Anna a cítí, jak její kůže v místě dotyku přestává dýchat.

„Zas tak mladí už nejsme,“ podrážděnost a netrpělivost, kterou se už nesnaží potlačit, je nakažlivá.

„Já nechci žádnou náhražku. Těch mám za poslední roky dost!“ Anna se potřebuje vyprostit z jeho objetí.

„Jak to mluvíš?!“ napomíná ji jako svého žáka. Popuzuje ji to.

„Nechci žádnou náhražku za Hynka. Nechci se už o nikoho tak strašně bát,“ ještě stále dokáže šeptat.

Ne tak Vojta. „To je sobecké! Nepoznávám tě!“

„Nechci rodit dítě do další války. Nebo do chřtánu další epidemie. Hynek umíral v této posteli!“

Jeho objetí, které pozvolna uvadalo, náhle ztvrdlo. Stiskl ji, až oba slyšeli, jak se její lopatky o sebe otřely, a v zádech to zapraskalo.

Snaží se ho odstrčit. Nemá dost síly. Aniž by chtěla, její nehty se zaboří do jeho zad. Sykne a konečně ho odstrčí. Lehá si na svou část postele. Zírá do stropu a přerývaně oddychuje. Proč má pořád na někoho brát ohledy? Dusit v sobě to, co by mělo být vysloveno? Proč by na to měla zůstat sama i teď? „Loni, na podzim, tvůj... náš syn měl ze dne na den slabé nohy a ruce. Myslela jsem, že je jen unavený z dřiny na poli,“ mluví do tíživé tmy. Myslela, že tu vzpomínku nebude moct nikdy vyslovit, ale najednou nemá potřebu Vojtu ušetřit. Jak ji pak může pochopit? Možná to není jen snaha, aby jí porozuměl. Je v tom i výčitka. Proč tu nebyl s ní, když syn umíral, a jiní muži se už vraceli domů?

„Pak mu byla stále zima,“ pokračuje. „Oblékla jsem na něj i tvoji kožešinovou vestu, balila ho do duchen, ztopili jsme poslední dříví. Pokácela jsem i hrušeň v sadu, myslela jsem... doufala, že když mu bude teplo, tak se mu uleví, uzdraví se. Ale i kdybych kamna nakrmila celým lesem, nic nepomáhalo. Když už se mu začalo špatně dýchat, dusil se a musel si odplivnout, jeho sliny se táhly jako lepidlo.“

„Proč mi to říkáš tak podrobně?“ hlesne Vojta. Po pažích se mu rozeběhly tisíce mravenců. Dupou, koušou, zalézají do pórů. Už před nimi neunikne. Ale zdá se, že Anna nemá slitování.

„Nemohl jíst. Řekla jsem si, že když zabiju králíka a připravím mu z něj pořádné jídlo, zachráním ho.“

Vojta se na ni překvapeně podívá. Vybavuje se mu její hrůza ze zabíjení zvířat. Útěky, když do hospodářství přijel výkupčí kožek nebo když Mojmir vzal nožik a zamířil ke králíkárně. Dotýkala se živých králíků, ale maso z nich by nikdy nepozřela. Ani nebyla ochotná ho připravit.

„Horečka nešla srazit,“ pokračuje Anna nemilosrdně. „Doktor Hurdálek byl u nás každý den. Neuměl mu pomoci. Jako několika dalším, které to v kraji postihlo.“

Vojta si tře paže. Chodidla se rozdírají o plátěné prostěradlo. Nejraději by zastrčil hlavu pod polštář.

„Kašlal až k umdlení. Seděla jsem u jeho postele a byla bezmocná.“ Anna se dívá směrem k mlčícímu muži. „Sténal od bolesti hlavy. A pak, ke konci mu krev stříkala proudem z nosu...“

„Dost,“ žádá Vojta a ruce se mu kroutí do pěstí. Tiskne k sobě víčka. Pevně tak, až se třepotají námahou, ale přesto ho neuchrání před hrůznou představou.

„A když...“ Anna není schopna to slovo vyslovit. Krotí dech, než může pokračovat, „... tak pak onemocněl tatínek. Dostal se z toho. Doktor Hurdálek říkal, že té strašlivé chřipce podlehlí většinou mladí, co měli silnou tělesnou konstrukci.“

Vojta neví, co říct. Tušil, že jednou o tom začne Anna hovořit, ale nebyl na to připravený.

S Jaroslavem se nedávno zamýšleli nad tím, co válka kromě obětování jedné generace způsobila. Shodli se na tom, že lidé otupěli vůči násilí a etickým hodnotám. Pud sebezáchovy a obrana organismu čelícímu koncentraci utrpení a neúctě k životu ochromila emoce a soucit. Vojta hovořil o moudrosti přírody, která otupělostí a zlohostejněním člověka v mezních situacích bojuje o zachování své existence, Jaroslav o nevyzpytatelné Boží milosti. Mluvili povšechně. Pro Vojtu to bylo zajímavé téma k filozofování. „I ty jsi otupěl?“ ptal se a Vojta si odpovědi nebyl jistý. Teď ji zná. Ano. Tam ano. Jinak by nepřežil. Tam...

Anně se lépe dýchá. Už může polykat. Přenesla část tíhy na muže. Ale Vojta mlčí, jen těžce oddechuje a jeho neklidné ruce šustí na dušně. Ať pláče nahlas, křičí, buší kolem sebe, kope... Tak, jak to dělala ona, aby vydržela pohled, když odnášeli synovo tělo ze stavení. Třeba ať se rouhá, spílá osudu nebo třeba i Bohu, kterému nevěří, ale o kterém se tak rád pře. Hlavně ať nemlčí.

Noc se vleče. Ticho je nesnesitelné. Šátrá ve tmě, aby našla jeho ruku. Snaží se, aby to znělo co nejmírněji.

„Já už nechci být tak bezmocná. Láska bere svobodu.“

Vojta její ruku pustí a prudce se posadí. „Láska bere svobodu...“ napodobuje Annu a jeho hlas přeskočí do tóniny, která je protivná i jemu samotnému.

„Mlč,“ prosí žena.

Vojta si je vědom, že pošlapává chvíli, ve které bylo vysloveno to, co mělo být. Okamžik, který ho měl s Annou a osudem usmířit. Spojit je, ne ještě více oddálit.

Ví, že kdyby teď ženu objal a společně by oplakali syna, bolest by se mohla začít rozpouštět a přinést oběma úlevu. Ale není toho schopen. Nedokáže vstřebat to, o čem Anna s takovou syrovostí hovořila. Tryská z něj ven vše, co ještě nedokáže přijmout a zpracovat. Neovládá se. Bojuje. S ní, protože ona je nositelkou krutých zpráv. Jiného hmatatelného protivníka, na kterého přenese svou bolest, tady nemá.

„To máš ze své hlavy? Jakoupak potřebuješ svobodu?! Vždycky jsi říkala, že tyhle věci jsou na Pánu Bohu,“ útočí a doufá, že tím uteče před tím, co ho tolik zasáhlo.

„Neoháněj se Pánem Bohem, kterého ty jsi nepřijal.“ Ta tam je její mírnost. Ví, že by měla mlčet. Leká ji další nesoulad. Odvrátí se od něj a přitáhne si peřinu nad bradu. Je jí do pláče. Místo toho, aby ji po tom, co mu řekla, utěšoval a konejšil, tak útočí.

Vojta se sesune do polštáře a tlumený zvuk dopadu se vznáší světnicí, jako by nechtěl utichnout.

Leží zády k sobě a přerývaně oddechují.

„Kam se poděla moje hodná, pokorná žena? Co se to s tebou stalo?“

„Co se to s námi stalo?“ šeptne tak, že jí snad ani nemůže rozumět.

Oba se převalují. Úplněk se prodral k jejich oknu. Anně se sevře hrudník, když si uvědomí, jak se oba těšivali na noci v úplňku, na noční svit, který zjemňoval jejich tváře a skrz stromy před okny tvořil rozechvělé stíny, které se proplétaly s jejich nahými těly.

Ještě nikdy neusínali ve sváru.

„Pamatuješ, jak jsi říkal, že noci osvětlené měsíčním svitem jsou darem, protože nepřijdeš ani o chvíli, kdy se na mě můžeš dívat?“ chtěla to říct hezky, ale sama slyší, že se z jejich slov směřujících k usmíření, stala provokativní výčitka.

„Nepamatuji,“ odsekne, aby unikl před dalším hrotem tísně, která ho při té vzpomínce sevře. Lže. Má ji před očima. Mladou. Žádoucí. Ženu, kterou považoval za zosobnění dokonalosti. Po první noci plné něhy, kterou spolu strávili, byl pohlcen štěstím, až se bál, že ho tolik neunese. Lekalo ho. Znepokojovalo. Nemohl se zbavit obav, že harmonie, kterou byl v její blízkosti prosycen, bude muset být v souladu se zákonitostmi vyváženosti vykoupena. Hledal na ní chybičky. Na jejím těle, které mu její stud dovolil poznávat jen pozvolna. Na její povaze, která mu ani po mnoha letech soužití neodkryla nic, co by mu mohlo vadit. Přál si na ni najít alespoň nějaký malý nedostatek. Ta její bezchybnost byla až na obtíž. Nutila ho vyrovnat se jí. Udělat vše dobře. Nemýlit se. Imponovat jí. Ochraňovat. Nezranit její křehkost. Nebylo to pro něj těžké. Když pominula zamilovanost, která ho dobýjela i vyčerpávala zároveň, nahradila ji poklidná, zralá láska pramenící z obdivu, respektu a potřeby její blízkosti.

Vzpomíná, jak se později nemohl nabažit pohledu na svou mladou ženu, která držela jejich syny v náručí a kojila je nebo se nad nimi nakláněla, aby k nim promlouvala. V jejich očích i úsměvu byla vlhká něha. Jiná, než která patřila jemu,

ale taková, na kterou nežáril. Vnímal znepokojivou směsici štěstí a obav, které někdy svými střety a jindy souhlasně přetvářejí obyčejný lidský život a činí ho krásným, nebezpečným, rozporuplným a neopakovatelným. Jakýsi skřehotavý hlas hluboko v podvědomí ho varoval, že všechno dobré a bezstarostné bude jednou vyváženo. Ale štěstí se jich drželo, až to začínal považovat za samozřejmost. Neděkoval Bohu a neprosil ho, aby jim zachoval přízeň a ochraňoval je tak, jak to dělala Anna. Považoval se za ateistu tolerantního k omezenému rozhledu těch, kteří se domnívají, že si je Pán povolal. Ctil svou věřící ženu a uvážlivými slovy ji žádal, aby jejich synům nechala svobodu k vlastnímu rozhodnutí, a když se s nimi před spaním modlila k andělíčkům strážníčkům, spiklenecky na hochy mrkal.

Ctil i svého přítele Jaroslava, který byl odolný vůči všem jeho rozumovým, dobře promyšleným argumentům, na které kněz neměl pro něj přijatelnou odpověď, ale přesto se nikdy nenechal zvíkat. Někdy se zlobil na jeho prostou, ničím nekomplikovanou víru, chtěl se s ním přít a dokázat svou pravdu. Znepokojovala ho ta zvláštní nadnesenost, kterou vnímal u věřících, ve kterých se prala skromnost a pokora s pocitem nadřazenosti, pramenícím z jejich přesvědčení vyvolenosti. Těžce nesl jejich okázalou shovívavost k těm, kterým nebyl dán dar víry.

Přítom je to on, racionalista, kdo má navrch. To on má svobodu. Nemá nad sebou soudce, který mu leze do soukromí, tu trestající, neviditelnou rákosku, která má strachem a deseti příkázáními donutit křesťany k poslušnosti. Kam se desatero podělo, když císař vyhlásil válku? Stala se z něj fraška. V zákopech se přetavilo do krvavé, bahnité žumpy, voják v jedné uniformě nenastavoval tvář, ale bodák muži oblečenému v uniformě jiné barvy. Ládoval požehnané pušky s bajonety a děla, házel granáty, pouštěl plyn, zneužil vodu, zemi i vzduch, aby se vysmál víře, desateru a lidskosti.

Ale na to přece teď nechce myslet. Leží vedle své ženy, která předstírá spánek, ale jejíž převalování ji prozrazuje. Tíží ho jejich nesoulad. Možná tato noc protkaná měsíčním svitem je zlom, kdy platí se vším všudy. Ale proč? Copak si opožděná rovnováha už nevybrala svou daň, když mu vzala Hynka? Když ho odtrhla od Anny? Copak se teď nevykupuje strachem o Františka? Bezmocí, kterou musí před Annou i otcem skrývat? Proč má přijít i o poslední jistotu, kterou měl ve své ženě?

Vzdálila se mu. Změnila se. Vyprchala z ní její pokora. Mírnost. Zpěčuje se mu. Není hebká. Měkká. Přilnavá.

Je jeřabatá.

Kostnatá.

Dnešní noc je příliš dlouhá. Topí se v úplňku. Náhle má Vojta pocit, jako by se pod ním rozlévala lepkavá, rudá vlhkost. Zavřené oči ho nemohou uchránit představy, jak jeho žena máčí v potoce zakrvácené povlečení. Jak ledová voda zbarvuje její ruce krví jejich syna doruda, až dvě barvy mezi sebou splývají.

Pařát smrti ho zasáhl na nejcitlivějším místě. Zachvacuje ho tíseň. Soucit. Dere se ven. Musí s ním nebo před ním utéct. Vybíhá bos do sadu. U včelína se zastaví. Ale přetlak ho žene dál, přes pole až k lesu. Křičí beze slov. Sténá tak dlouho, dokud mu zbývají síly.

K ránu uléhá vedle své ženy. Nespí. Pokládá hlavu na její rameno. „Odpust,“ šeptá.

(Ukázka z románu ODPUSTĚ, ŽE JSEM SE VRÁTIL,
vyšel v Prostoru Praha)

MILAN SOCHORA

XXX

Snová myšlenka
V hlavě je dění,
co ve chvíli se změní
A při světle denním
už není.

XXX.

Květ hledíku
Sedátko celé zlaté
jak kůže dítěte
s krásným květem
na světě.

XXX

Cesta
Zsinalá síň zvěře, která bloudí.
Lidská pouť. Slunce, co svítí ve dne i noci.
Pavoučí síť, jež nese tíhu nebe.
Okno zavřené u sklepa,
které se otvírá do širokých dálek světa.
Měsíc v rybníku vytvářející obrazec.
Malý stánek na vsi, kde je široký výběh.
Osamělý pes v polích hledající domov,
jelikož neví kudy jít.
Na chleba trochu soli.
Malý domek v polích.

Stín

Obrazec těla z druhé strany
odvrácená strana myslí
postava přede mnou
co nevidí a neslyší.

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

ŠTĚSTÍ (balada maloměstská)

Jednou to přijít musí!

Láďa a Majka tomu věří. Je nová doba. Všichni máme stejné šance. Štěstí jednou přijde. Jen se musí máknout.

Před Láďou a Majkou se pořád otvíraly nadějně vyhlídky. Láďa byl mladý muž nové doby s vírou v kouzelnou moc úspěchu. Přesto, že zrovna měl špatně placené místo v jedné z těch nových montoven, kde se vyrábějí kabely do aut, jaká mu nebudou nikdy říkat pane. Ale on to místo pokládal jen za potřebný odrazový můstek ke štěstí, co číhá za rohem. O Majce se říkalo, že je milá a chytrá holka z vesnice. S Láďou se potkali náhodou v pasáži obchodního domu, kde bude Majka pracovat jako pokladní. Od první chvíle, co Láďa uviděl Majčiny vlasy jako sláma, propadl kouzlu její osobnosti a modrým očím. Dral se za ní,razil si cestu davem a hledal důvod, jak tu sympatickou slečnu oslovit, až si vzpomněl na větu z Kleinových Básníků: „Slečno, neztratila jste pomeranč?“

Majka nebyla krásná, ale byla vtipná. Byl večer, Majce bylo v cizím městě smutno, tak se nechala pozvat na skleničku. Za půl roku měli konvenční svatbu. Majka se přestěhovala k Láďovi na okraj města, odkud to měl Láďa do práce, co by kamenem hodil. Do bytu bez výtahu nad skladištěm kde byla dřív herna a pak zase skladiště. Když dali dohromady svoje dva platy, měli o trochu víc, než je třeba, aby vám začali vyplácet sociální dávky.

První rok po svatbě pracoval Láďa na tom, aby získal dobře placené místo v Praze, ale naděje padla. Rok na to se mu nabízela možnost v Brně, ale zase nic. Mezi tím pořád byla celá řada plánů a snů. Čtvrtý rok se jedna firma u nich ve městě rozhodla pustit se do montování automobilových kabelů, když to teď tak vynáší. A noví majitelé zašli za Láďou a nabídli mu místo vedoucího za dvojnásobný plat, jenom bude muset počkat, než se TO všechno usadí. Láďa večer poprvé vyvedl Majku do lepší restaurace. Po večeři si poprvé koupil krabičku drahých cigaret. Kouřil je v pyžamu v kuchyni u okna. Myslel na to, že mu je sedmadvacet a že se to věčné počítání drobných na konci měsíce změní za půl roku ve vzpomínku. Majka se chystala na mateřskou, přišlo to nečekaně. Láďovo místo za dvojnásobný plat bylo v nedohlednu. Nedělo se nic. Láďa s Majkou čekali trpělivě, ale bylo třeba koupit kočárek, výbavičku a postýlku, televize dosluhovala. Nejlíp by bylo koupit novou, i ten mobil, co je na něj reklama v televizi. Láďa navrhnul, aby si vzali půjčku. Majka nesouhlasila a tak se pohádali. Láďu poprvé napadlo, jestli si neměl vybrat jinou slečnu, která by nebyla tak venkovsky úzkoprsá. Vždyť většina lidí kolem má nějakou tu půjčku, někdy i dvě nebo tři. Ale nechtěl Majku naštvat a tak zavolal budoucím šéfům. Prý nemají čas, mají poradu. Rozmanitost výmluv ho začínala děsit, ale nakonec se mu podařilo jednoho z nich dostat k telefonu.

„Vzali jsme někoho jiného,“ oznámil Láďovi jeden z těch pánů a jeho hlas zněl tak, jako kdyby mu přímo trhalo srdce, že nemůže Láďovi vyhovět, ovšem jen do chvíle, než dodal: „Takže už neobtěžujte.“

Ten večer šel Láďa domů, jako člověk, co nese na zádech tíhu zklamání. Uvažoval, jak to oznámí Majce. Manželka jeho kamaráda Tondy prý v takové situaci roztrískala sadu talířů. Ale když Láďa přednesl Majce to neštěstí celé, bez obalů nedělo se nic. „Je mi to líto miláčku,“ odpověděla Majka, dala mu pusku. Když jejich dítě přišlo na svět, byl to kluk a dostal jméno po tátovi. Když se malý Láďík narodil, trávil s ním Majka snad každé odpoledne v městském parku. Bylo tam nebe a vzduch voněl. Jednou odpoledne se tam potkala s mladou paní, kterou znala z mateřského centra, kam Majka asi dvakrát zašla, ale pak už ne, protože jí to nudilo. Ta druhá paní se jmenovala Alena. Proseděla s Majkou na lavičce celé odpoledne. Měla holčičku stejně starou jako Láďík. Alena byla krásná. Měla mahagonové vlasy a skvělou pleť. Kouřila drahé cigarety a stěžovala si, že manžel není věčně doma. Alena mluvila neurčitě, ale sebedovědomě o tom, co všechno její manžel dělá a stihne. Je podnikatel nebo manažer? Majka příkyvovala, zatím co se slunce kutálelo po obloze. Pak si Alena vzpomněla, že je už moc pozdě. Alena nikdy Majce nenabídla, jestli k ní nechce zajít na návštěvu, ale Majku i takový zprostředkovaný kontakt s luxusem těšil.

Když byly Láďíkovi dva roky, začal mít velký Láďa potíže se spaním. Musel pořád myslet na to, jak se mu nedaří najít cestičku, po které by svoji rodinu dovedl do spokojeného dostatku. Až jednou o to štěstí zase loktem zavadil. Na zastávce autobusu někdo vylepil inzerát. Chcete vydělat až čtyřicet tisíc měsíčně, neváhejte, zavolejte. A tak Láďa volal. Ozval se hlas, co mohl patřit mužskému stejně jako ženské, co vykouří čtyřicetku cigaret denně, a pozval ho na schůzku do hotelu Grand. Láďa tam nebyl sám. Spolu s ním přišlo asi deset dalších lidí. Všichni měli něco společného. Stejně uštváný výraz v očích. Ten, co na něho čekali, vypadal, jako když si pere, varí a žehlí sám. Vyložil na stůl několik kufříčků a spustil hlasem jako nakřáplá trumpeta: „Právě přišel ten den, kdy se váš osud změní. Začnete vydělávat tolik, že se vám o tom ani nezdálo.“

V těch kufříčcích byly zázračné produkty, které člověku spraví zažívání, vylepší spánek, odstraní všechny neduhy. Lahvičky vypadaly stejně. Budoucí boháč může ty zázraky prodat sám, nebo najít někoho, kdo je bude prodávat za něj. Ovšem chce to maličkost. Kufříky si koupit. Jeden za dvacet tisíc.

Zmačkaný chlapík byl lakomec. Láďovi se nepodařilo usmlouvat cenu, tak podepsal papír, že bude ten zázračný kufr splácet. Majka jenom spráskla ruce a zmohla se na jedinou větu: „Ty ses musel zbláznit.“

Lahvičky nikdo nechtěl. Ani o ten kufr nikdo nestál. Aby toho nebylo málo, ozval se zmačkaný pán a chtěl peníze. Ne kufr nechce zpátky, chce peníze a úroky na vrch. Dělá to třicet tisíc a Majce nezbylo, než sáhnout do úspor. Tak žili

o zklamání bohatší, a o třicet tisíc chudší. Majka zase chodila do parku. I Alena tam byla. S holčičkou, která byla zamračená a vzteklá. Alena už nevypadala tak luxusně. Jednou přišla do parku a vzlykala. „Byli jsme u doktora a já si tam zapomněla peníze. Nemohla bys mi půjčit dvě stovky na nákup? Ale Majka měla u sebe jen pětistovku, ten den zrovna brala a tak jí Aleně dala. Od té doby Majka Alena v parku už neviděla. A pak to přišlo. Jednou zazvonil Láďovi mobil. Ozval se strejda Jirka. Hulákal do mobilu jako na lesy. „Je tady Richard Ládíku. Měl by pro tebe místo. Přijel z Německa a je to boháč. Vyprávěl jsem mu o tobě. Bydlí v hotelu Grand. Kdysi jsem mu skoro zachránil život. Pamatuješ?“

Tu historku znal v rodině každý. Richard byl dědův kamarád. Už v páté třídě dostal dvojku z chování. V srpnu 1968 jel do Prahy házet kamení na ruské tanky a doma, ve městě, napsal na zeď místního národního výboru azbukou, jdi domů, Ivane. Vyhodili ho z práce, zajímala se o něj státní bezpečnost. Děda Jirka kamaráda schoval na chalupě svých rodičů na Šumavě v lesích. Odtamtud se Richard vypařil neznámo kam.

V apartmá hotelu Grand Láďa čekal asi hodinu, protože herr Hajtman měl někde ve městě jednání. Láďa si představoval, že dědův kamarád bude něco mezi Robertem Redfordem a Clintem Eastwoodem. Ale do dveří přišla zakrslá sušinka. Hrdina Richard cupital po koberci na křivých nožkách, ale vyzařoval z něho duch nezlomný a bojovný, přesně jak má vypadat milionář ze západní Evropy.

Nabídl Láďovi drink. Rozhodl se prý vrátit do staré vlasti a začít podnikat. Potřebuje lidi, co je na ně spolehnoutí. Richard najde Láďovi bydlení, zařídí přestěhování. Láďa u něho může začít jako jeho asistent s platem, tak řekněme, 40 tisíc měsíčně. „Podívejte se Ládíku, já už jsem ve věku, kdy si musím se svým majetkem dávat pozor, koho si pustím do kožichu. Na Jirku bylo vždycky spolehnoutí a vy jste jak kdybyste mu z oka vypadnul. Zaručil se za vás, rozumíte a to je pro mě hodně. Pozitíří se vracím do Berlína. Vy si všechno promyslete a já vám zavolám. Zavolám vám třicátého v sobotu ráno.“

Láďa rychle pochopil, že Richard Hajtman nemá ani ponětí, jak to teď v republice chodí. Že pořád žije v roce 1968 a vůbec netuší, co všechno se změnilo. Z hotelu Grand šel Láďa domů oklikou přes park. Umínil si, že o tom setkání Majce nepoví. Zklamání a marných nadějí bylo dost. Majka si všimla, že se něco děje. Nakonec na něj uhočila a Láďa musel s pravdou ven. Když si tu historku Majka vyslechla, jen se usmála a řekla: „No nic Láďo, nějak to dopadne.“ A dohodli se, že o tom nebudou už mluvit.

Láďovi kamarádi a kolegové z montovny pořádali večírek v hospodě o pár ulic dál. Bene na rozloučenou s někým, kdo dostal lepší místo na druhém konci republiky a tak měl šanci se každodenní dřiny za pár korun zbavit. V hospodě byl rámus, kouř z cigaret, Majce se dělalo mdlo a bála se, aby nebyla zase těhotná.

Jak se tak drala k východu, uviděla v koutě u výčepu Alenu. Už nebyla tak zářivá. Vypadala ušmudlaně, oči jí plavaly. Vypadalo to, že v tomhle výčepu není poprvé.

„Slyšela jsem, že se asi budete stěhovat, že Láda dostal lepší místo,“ začala Alena. „Je to pravda, že je to nějaký pracháč z Německa?“

„Snad ano,“ špitla Majka. „Máte štěstí jak hrom,“ vybuchla Alena a chytila Majku za rukáv. Zřejmě v tomhle výčepu byla opravdu často. „Uvědomuješ si, co vás potkalo? Dostala jsem voňavku k narozeninám od mámy. A já se rozhodla, že si ji schovám. Na ten den, kdy se provdám za skvělého chlapa, co udělá díru do světa a vezme mě na dovolenou třeba na Havaj. Pořád jsem si říkala, že teď to možná přijde. Můj chlap dostane konečně šanci. Víc jak deset let se chystám otevřít tu voňavku na počest něčeho, co pořád nejde. No a včera už mi to bylo jedno, říkám si, aspoň radost si uděláš. A ta voňavka byla hustá, smrděla jak laciný mejdlo. Smůla a blbost jsou nakažlivý. A co štěstí? To taky? Můžu to od tebe chytit? Já bych snad i vraždila, kdyby to pomohlo.“

Majka se pomalu začala bát. Aleniny černé oči plavaly v slzách. Sípala nahlas, jako když nemůže popadnout dech. „Já už nikdy nepojedu na Havaj. Nedostaneme se z toho marastu, co je na vás tak extra, že si ten dědek z Německa umanol zrovna na vás?“ Kdosi do nich strčil, Majce se podařilo Aleně vyškubnout a utíkala ven. Ale to už se ven hrnul taky Ládík. Majce se třásla kolena a požádala Ládu, aby ji odvedl domů. Ráno dělala jako by nic, ale věděla, jak je Láda nervózní, jak jedním okem kouká na televizi, druhým na telefon. Malý Ládík byl jako pěna, tušil, že se něco děje. Bylo jedenáct a Láda prohlásil, že zavolá Hajtmanovi sám. Na telefonním čísle kdesi v Německu se ozval příjemný ženský hlásek a mluvil česky. „Jste rodinný přítel pana Hajtmana, chtěli jsme vám zavolat už dřív, ale nemohli jsme najít jeho zápisník, až dneska ráno.“

„Můžu mluvit s panem Hajtmanem?“

„Bohužel ne pane, je mi líto, jsem jeho sekretářka. Pan Hajtman dostal v pondělí infarkt a ve středu zemřel.“

„To je mi líto,“ řekl Láda a telefon vypnul. Seděl na gauči a nevnímal, že Majka vypnula sporák a začala dávat talíře na stůl. „Je mi líto pana Hajtmana, život a zdraví, to je štěstí“ řekla a pohládila malého Ládíka po vlasech. Ta věta ho překvapila. Láda na okamžik před sebou spatřil svůj sen, co číhá někde za rohem. To štěstí, co hledal v kufříčku se zázračnou medicínou. Majka se na něj dívala jako už mockrát. Všiml si, že už jí vlasy nezají jako čerstvá sláma, je přepadlejší, než bývala, když jí v pasáži nabízel pomeranč. Pro ni chtěl to štěstí dohonit, aby jí uchránil každodenní dřiny za kasou, odkud nemůžete ani na záchod. Chtěl jí odměnit, za tu její trpělivost, se kterou přijímala všechny jeho prohry. Hledal stále to štěstí někde za rohem a ono bylo tak strašně blízko...

VĚRA KOPECKÁ

Dubnový déšť

Nalévá pupeny keřů
obléká stromům listí
studánky čistí
Nalil vodu
do potoků
pohladil ryby
Slunci obrousil drápky
usmál se na sasanky
a umyl dálky
Dubnový déšť
otevřel zelenou bránu
na modrou věž

Můj domov

Nedostala jsem větší dar
než ten že jsem
součástí české krajiny
lípa za domem
jarní bříza na stráni
u potoka vrba plačící
rybník zarostlý
žabincem rákosím
pěšina letním borůvkám
v trávě modrý rozrazil
A českou řeč
dostala jsem
jež zpívá
a krvácí
do ticha do bouří
a hoří jasným plamenem
když cesty jsou
ve tmě ponořené
Nedostala jsem větší dar
než lásku rodné země

Ráno v horách

Mlha v údolí
umocnila ticho
na chorál
Jenom krůpěje
na pavučině utkvělé
tichounce zvonily
Světlo našlapovalo po špičkách
rozkvétající alejí
listím spadáním
Šel za mnou stín
Zněl ve mně hlas
nenapsaných knih

Báseň v úplňku

Noc – černá káva hvězd
zavoněla unaveným dnem
Vítr křídly zamával
pták černý jako tma
Ale pak vešel měsíc
floutek v bělostné košili
Vypil šálek černé kávy
a všechny hvězdy políbil

***

Vlastně polohlasně
jemně až němě
zavlála šála
šedého dne
ve mně

PAVEL PEŠÁT

MÍ KAMARÁDI Z DĚCÁKU

Dnes je mi fakticky hodně mizerně. Sedím na lavičce na zahradě u našeho rodinného domu a zkouším číst knihu. Nemůžu se ale soustředit. Zase myslím na Viky. Vybavuji si její tvář, nos trochu pršáček, její rozpustilý smích... Co jsme se spolu nasmáli! Jak moc jsme jeden druhého milovali! Jenže to všechno už je minulost. A můžu za to já! Všechno jsem zničil. Ptáci zpívají vesele v korunách stromů, všude kolem se probouzí život. Je jaro. Jenže já cítím hluboko v sobě velkou bolest. Tak velikou, že se nemůžu začíst ani do své oblíbené knihy. A to mi bude za pár dní teprve pětadvacet let.

„Co to čteš?“ ptá se mě táta, který za mnou přichází na zahradu. Říkám mu, že si jen připomínám některé kapitoly ze své oblíbené knihy.

„Brzo si spolu zahrajeme tenis. Letos to s tebou budu mít určitě těžké,“ říká táta. Je mi jasné, že poznal, že jsem opět smutný. Nepřišel se mě ptát, o čem čtu, ale proto, aby mě povzbudil. V tenisu jsem tátu porazil zatím jen jednou, když jsem měl nejen formu, ale také štěstí. Oba rodiče se vždycky snažili a snaží stát při mně, když vidí, že mě něco trápí. Vědí, že si vyčítám můj rozchod s Viky. A vědí, jak na ni myslím a jsem kvůli ní už dlouhou dobu smutný. Jen mí rodiče nejspíš netuší, jak hluboká ta moje bolest je. Vědí i o mém rozchodu s Pavlou před pár měsíci. Jenže tu jsem nemiloval. Jen jsem si myslel, že ji budu milovat. Ale láska není to samé, co zamilovanost.

Když se táta opět vzdálí, říkám si: Musím se hýbat! Jedině pak se možná té bolesti zbavím.

Jdu se projít. Jenže bolest neustává, je součástí každé mé buňky. Je drásavá, skličující.

Musím odčinit, co jsem způsobil! říkám si v duchu ne poprvé za posledních několik hodin.

Vydávám se směrem k řece. Musím začít dělat něco, čím bych byl prospěšný druhým lidem! uvažuju. Mohl bych začít pravidelně jezdit za dětmi do dětského domova a připravovat pro ně hry a odpolední program! dojde mi skoro současně. Ano, to jsem chtěl dělat přece už dávno! Později jsme chtěli navštěvovat děti v děcáku i s Viky. Tohle naše společné přání se nám už ale uskutečnit nepodařilo... Mohl bych s dětmi z děcáku hrát hry, být jejich starším kamarádem, možná i vzorem, nepřestávám přemítat o svém nápadu.

Když se vracím zpět k domu, kde bydlím s rodiči, mám už jasný plán. Poprosím tátu, aby mi zítra půjčil auto, a vydám se do dětského domova.

Druhý den se probouzím velmi časně. Nejspíš mě vzbudili ptáci. Odporně křičí. Mé první myšlenky patří opět Viky. Vzpomínám na naši lásku. Její rozpustilý

smích, její něžná tvář, kudrlinky na spáncích, kde voněla svou jemnou vůní, když jsem jí tam líbal. Naše zamilovanost přerostla v lásku, aniž bychom si to nějak zvlášť uvědomovali nebo tomu přiřkládali větší pozornost. I když jsme byli povahově dost rozdílní, měli jsme toho přesto tolik společného. Já, přemýšlivý, poměrně vážný mladík, který chtěl vystudovat filozofickou fakultu a jednou psát povídky, možná i román, Viky rozpustilá, až nezvykle spontánní dívka, která se chtěla stát zpěvačkou. Často mě rozesmávala a stejně jako já ráda četla a milovala hudbu a zpívání. Psal jsem jí zamilované verše a chodili jsme spolu v Praze, kde jsem studoval a ona bydlela, na procházky, do kina i na koncerty. Občas přijela za mnou do města, kde žiju s rodiči. To všechno už ale skončilo! Náš vztah nám vydržel skoro dva roky. Nebo spíš jen rok... Posledních devět měsíců našeho vztahu jsem totiž miloval kromě ní i Pavlu. Ano, prožíval jsem milostný trojúhelník. Jak je možné, že jsem se vůbec dokázal do Pavly zamilovat, když jsem měl tak rád Viky?

Stalo se to o prázdninách, v červenci. S Viky jsme se už několik týdnů neviděli, během posledních setkání jsme si moc nevyprávěli a z našeho vztahu se nejspíš začalo něco vytrácet. Ve městě, kde jsem bydlel, jsem se na diskotéce setkal opět s Pavlou. Znal jsem ji už asi rok a líbila se mi. Byla štíhlá, měla hnědé oči a vlasy skoro až po pás. Na rozdíl od temperamentní a spontánní Viky byla Pavla mnohem klidnější a daleko méně výřečnější. Tancovali jsme spolu. Při ploužácích jsme se k sobě tiskli. Bylo mi jasné, že Pavla mé sympatie opětuje. Doprovodil jsem ji k domu, kde bydlela s rodiči. Ne, nechtěl jsem s ní chodit. Chodil jsem s Viky a Pavla byla ještě hodně mladá. Bylo jí jen šestnáct. Báł jsem se, že by mě kvůli svému mládí dříve nebo později stejně opustila.

V chodbě jejich domu jsem ji políbil. Dlouze a vášnivě. A v té chvíli se to stalo. Zasáhlo mě to jako blesk z čistého nebe. Zamiloval jsem se do ní, i když jsem si to v té chvíli ještě úplně neuvědomoval. Její pozvání k ní domů jsem odmítl (její rodiče někam odjeli), ale to jsem ještě netušil, že od toho dne na ni nebudu moct dlouho zapomenout. Přesto jsem se vrátil k Viky. Jenže... Viky poznala, že se se mnou něco děje. Nesnažil jsem se ani příliš skrývat svou rozpolcenost. Viky naléhala, abych jí řekl důvod své proměny.

„Mám kromě tebe rád ještě jednu dívku,“ přiznal jsem se jí. Jaká to byla obrovská chyba! Zdálo se, jako by jí nějaká velká síla podlomila kolena, celá se nahrabila a začala plakat. Od té chvíle se stala její bolest i mou bolestí. Každá její slza i výčitka, kterou mě občas připomněla mou „zradu“, jak mou zamilovanost jednou nazvala, jitřila a stupňovala mou bolest. Miloval jsem Viky, a přesto jsem byl zamilovaný do Pavly a myslel na ni snad bez přestání od rána do večera. Jak moc jsem ublížil Viky, Pavle, a úplně nejvíc nejspíš sám sobě!

Ani při dalších setkáních jsem nedokázal častěji skrýt před Viky svou rozpolcenost, ani své výčitky vůči Pavle... Celých devět měsíců nedokázala Viky

zapomenout, jak moc jsem jí ublížil, i když by bývala chtěla, aby se to nikdy nestalo, aby to nikdy nebyla pravda. A já byl po celou tu dobu zamilovaný do Pavly, i když jsem se neustále bránil se s ní znovu setkat. Častěji jsme se s Viky hádali, protože mi už tolik nedůvěřovala a já si nebyl jistý, zda miluju víc ji nebo Pavlu. Mé city k dvěma dívkám současně mě způsobovaly drásavou bolest. Bylo to nejhorší období, jaké jsem v životě dosud prožil.

Jednou na jaře došlo mezi mnou a Viky opět k hádce. Nakonec jsem Viky řekl, že stále myslím na Pavlu, a musím náš vztah ukončit, protože už nechci nikomu ubližovat a jednou bych chtěl milovat celým srdcem. Nikdy nezapomenu na její pohled, v kterém se dosud zrcadlila láska. Nezapomenu na bolest, která ve mně zůstala, když jsem ji ten den nechal odjet z města, kde žiju, do Prahy. I já jsem ji totiž stále miloval. Několik dní jsem se bránil tomu, abych se k ní znovu nevrátil. Můj cit k Viky byl tak silný, že bych mu musel podlehnout.

Jenže pár dní po rozchodu s Viky jsem potkal ve městě Pavlu. A našemu setkání jsem nechal volný průběh. Jeli jsme se koupat, líbali se, začali spolu chodit... Po pár týdnech se ale ukázalo, že Pavla a já k sobě máme daleko našimi zájmy i tím, o čem jsme si chtěli každý vyprávět, tím, jak chceme žít. Pavla, i když byla tak mladá, se těšila, že co nejdříve poté, co se za rok vyučí, otěhotní. Chtěla mít jednou tři děti. To bylo její největší přání. Já chtěl nejdříve dostudovat, cestovat, poznávat, psát... A teprve potom mít rodinu. Když jsem si začal uvědomovat i to, jak jsme já a Pavla rozdílní, čím dál víc mi docházelo, že bych nyní spoustu věcí vyměnil za vztah s Viky. Záchranou pro mě byl odjezd na semestrální pobyt do Berlína. V Německu jsem nemyslel ani moc na Pavlu, ale stále víc a víc jsem si vyčítal svůj rozchod s Viky. Brzy po návratu z Berlína mi Pavla oznámila, že začala chodit s Dušanem, kterého jsem znal. Prý si s ním rozumí lépe než se mnou. I když jsem si to hned neuvědomoval, bylo to pro mě velké vysvobození.

Zanedlouho po rozchodu s Pavlou jsem pozval Viky jednou v Praze na diskotéku. Viky pozvání přijala, ne však mou nabídku, abychom spolu zase začali chodit.

Ptáci sice odporně křičí a mně dosud běží hlavou myšlenky na Viky, ale před chvílí jsem si také připomněl, že dnes pojedou tátovým autem do děčáku. To mi trochu zlepšilo náladu.

Ředitelka dětského domova je milá a vlídná žena ve středních letech, která mě stejně milým a vlídným způsobem přijme ve své kanceláři. Řeknu jí, že bych rád jezdil pravidelně za dětmi do dětského domova a hrál s nimi hry a připravoval jim odpolední program. Zmíním se o tom, jak jsem se před pár lety setkal během vysokoškolského lyžařského kurzu v Nízkých Tatrách s dětmi z jednoho slovenského dětského domova, jak jsme si je spolu s ostatními studenty během společných her s nimi oblíbili, protože byly velmi přirozené, a dávaly nám najevo svůj zájem. Také jsem se paní ředitelce přiznal, že mám v současné době osobní

problémy. Více jsem o nich mluvit nechtěl, ani jsem to nepovažoval za důležité. Paní ředitelka to nejspíš respektovala, protože se mě na ně nevyptávala.

„Poznala jsem už více lidí, kteří se začali věnovat dětem z domova proto, že měli osobní problémy,“ poznamenala ke konci našeho příjemného setkání, „sotva se ale začali cítit lépe, na děti opět zapomněli... Něco mi ale říká, že vaše touha pracovat s dětmi z domova je upřímná a trvalejšího rázu.“

„Strejdo, tys přijel za náma?“ ptá se mě chlapec s hustými černými kudrnami.

„Ano,“ přikývnu. Chlapec patří ke stále početnějšímu hloučku dětí z dětského domova, které se kolem mě sbíhají nebo ke mně přicházejí ze všech stran palouku. Palouk – tak se říká oplocenému, převážně travnatému areálu, který slouží dětem k hrám a nachází se jen pár desítek kroků od budovy domova. Brzy se okolo mě kupí asi dvě desítky věkově různých dětí, které tvoří určitě více než polovinu všech přítomných dětí na palouku. Může jim být od tří do šestnácti let. Dokonce jsou mezi nimi i dvě dívky, kterým už možná bylo i osmnáct.

„Teta říkala, že s námi budeš hrát hry?!“ chce se ujistit asi šestiletá holčička.

„Přijel jsem za vámi a můžeme hrát hry, soutěžit nebo si jen povídat,“ odpovídám.

I další chlapci a děvčata mě zasypávají nejrůznějšími otázkami, které se týkají důvodů mého příjezdu za nimi i mně samotného (kdo jsem, co mám rád, jestli mám holku a jestli kouřím...). Odpovídám ochotně na jejich dotazy.

Nejprve se já a mí noví kamarádi uchopíme za ruce, uděláme velký kruh a pak se posadíme na zem do blízkosti kvetoucích jableň. Krátce se každý z nás představuje.

V následujících asi patnácti, možná dvaceti minutách vystřídáme několik různých honiček (běháme při tom třeba s jednou rukou za zády skáče po jedné noze, dáváme si babu míčkem). Děti jsou velmi živé a běhají jako o život. I já běhám rychle. Skoro tak rychle jako v Nízkých Tatrách, kde jsem hrával se svými kamarády z děčáku na honěnou dost často. I dnes mi srdce divoce buší a cítím, že radost dětí se stává i mou radostí. Ruce i chodidla, která mívám poslední dobou často studená, se mi konečně prokrvují. Dva starší chlapci mě skoro dohánějí. Udělám kličku a znovu se ze všech sil rozběhnu!

„Stejně mě nechytíte!“ volám na své nové kamarády, i když mi je jasné, že dříve či později mě stejně dostihnou a dají mi babu. Děti, které mě honí, je totiž příliš. V ústech cítím sladké sliny. Nevzdávám to, ale připadá mi, jako by děti, které mně chtějí dát stůj co stůj babu, ještě přibýlo.

„Máme tě!“ raduje se konečně nejstarší z chlapců a dává mi babu. V té chvíli se ke mě sbíhají i další děti a některé z nich mě také plácnou rukou po ramenu či po těle, protože i ony chtějí mít pocit, že mě chytily. Já i mnozí z mých kamarádů

se smějeme. Všechno to naše hraní i honění mi připadá úsměvné, ale vlastně ani nevím, čemu všemu se ještě směju.

Něco nás spojuje, kamarádi! A je toho víc, dochází mi najednou... Více než čtyři roky jsem si přál s vámi pracovat. Taková doba uplynula od mého lyžařského kurzu v Nízkých Tatrách i mé první návštěvy ve zdejším dětském domově, uvažuji dál v duchu. Ano, tak dlouho jsem si přál a snil o tom, že začnu pracovat s dětmi, které vyrůstají bez rodičů. Neustále jsem ale rozhodnutí k této činnosti odkládal a sám před sebou se ospravedlňoval tím, že potřebuju čas hlavně ke studiu... Teprve před týdnem jsem se odhodlal, že začnu za dětmi do děčáku jezdit pravidelně a budu jim připravovat jednou týdně odpolední program. K tomuto rozhodnutí mě přivedly až silné pocity viny a výčitky z rozchodu s Viky.

Nezasloužím si žít! říkal jsem si dokonce v posledních měsících. Tak moc jsem si rozchod s Viky vyčítal. Nutkové myšlenky spojené s depresemi mě přiměly vyhledat pomoc terapeutů. Kdybych tyto osobní problémy neměl, byl bych za vámi dnes nepříjel, přiznávám si upřímně. Jsem rád, že jsem se k tomuto rozhodnutí odhodlal. Jsem tak rád, že jsem tu s vámi. Tyto úvahy si ale nechávám jen pro sebe.

Hrajeme Molekuly, Stíhačky v mlze...

Během her si vzpomenu po delší době na Viky. Kdybys jen věděla, že jsem tu dnes se svými novými kamarády z děčáku a společně hrajeme hry! I ty jsi přece chtěla s těmito dětmi spolu se mnou pracovat, vzpomínám. Dokonce se mi zdá, jako by tu byla Viky v tu chvíli se mnou a já viděl na její tváři spokojený úsměv. Mé myšlenky na ni nejsou poprvé po našem rozchodu spojené s bolestí.

„Večeře!... Bude večeře!“ ozývá se volání tet z palouku, které je pro děti a mě signálem k ukončení her.

„Přijedeš zase, strejdo Pavle?“ slyším hlasy několika dětí při našem loučení.

Nyní už bezpečně vím, že mě od rozhodnutí navštěvovat mé kamarády v děčáku neodradí ani to, že budu dělat v létě státnice.

„Přijedu rád. A jestli chcete, budu za vámi jezdit každý týden a budeme si hrát a vyprávět.“

„Budeme se na tebe těšit, Pavle!“ tvrdí mnozí z mých nových kamarádů.

Dnes jsem přijel za dětmi do dětského domova na kole a stejným způsobem se z našeho prvního společného odpoledne vracím zpět domů. Uvědomuji si, že během her jsem docela zapomněl na bolest i výčitky. I teď plynou mé myšlenky celkem svobodně. Možná je to i tím příjemným májovým větrem. Připadá mi žlutý, červený a modrý. Jako by odnesl (aspoň na chvíli?) skoro úplně i mé trápení...

Nic se nedá v životě vrátit. A nic nelze vlastně ani odčinit!

Dá se ale žít jinak. Chyby se dají napravit. Chci se o to pokusit. Nejdříve si ale musím odpustit. Mít se rád. Začít zase žít. Doopravdy, naplno. Chci se radovat a šířit kolem sebe lásku. Nejdříve se ji ale musím naučit dávat sám sobě.

A pak mě najednou ovládne krásný, velmi intenzivní pocit probuzené radosti. Je už sice čas večere, ale mně se zdá, jako by se mě po dlouhé době soumraku i tmy najednou dotýkaly první hřejivé paprsky ranního slunce. Je růžové, pak se zbarvuje do oranžova... a pomalu zlátne. Jeho paprsky se dotýkají mého srdce, mé duše a pomalu rozpouštějí mou dlouhodobou bolest.

Jak dlouho ale ještě potrvá, než mě začne slunce doopravdy hrát?

EVA ČERNOŠOVÁ

Ráno bez tebe

Prázdné ráno
vítá mne.
Stopy tvých polibků
roztály jako
první sníh.
Kresbu tvých rukou
rozmyly kapky
ranní sprchy.
Odlesk tvých očí
nevymaže
ani tisíc let.

Děšť

Laskavý déšť pojme tě
Až splyneš v objetí
Až ke kořenům
Až k počátku tvých dnů
Tvých lásek
Tvé samoty
Tvých snů.
Laskavý déšť zpívá ti
Příběh, jenž poznáváš...

Dnešní

Utíkám.
Jenomreiten, reiten klap
kopyty.
Tančím.
Jenom *Na krásném*
a modrém pluje
- kde jsi ty?!

Z historie

Kráčeli městem,
padali v poli,
Hrdinům sláva!
Když vzpomínky bolí...
Kráčejí městem,
pokleknou v poli,
Hrdinům sláva!
Zapomnění bolí...

- Vyjít s hlupákem se dá za předpokladu, že se nemíníte vrátit.
- Aby ušetřil, skončil s kouřením, ale podkuřování mu vyšlo mnohem draž.
- Byl s rozumem v koncích – začalo mu to myslet.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

OLGA NOVOTNÁ

CHLEBA S MÁSLEM

Už týden je nezvyklé horko. Zdi domu jsou vyhřáté, nepomáhají ani stažené žaluzie, teplota v pokoji stoupá s každým dnem. Přítomí navozuje alespoň psychicky větší chlad. Je chvíle popoledni. Měla bych něco sníst, žaludek se hlásí kručením, chutě jsou už taky přítomné – jenže jsem nic nevařila. Další žár od plotny a horkých hrnců, už jen to pomyšlení mě pálí. Něco studeného, chutného, nemusí být ani moc zdravé, říkám si sama pro sebe a líně se rozhlížím po bytě. Vejdu do kuchyně, otevřu lednici, pusto, prázdno, ani ten nezdravý salám. Alespoň chleba s máslem. Máslo v lednici taky není. Pak si vzpomenu. Snídaně. Neuklidila jsem ho. Od rána leží na stole, zapomenuté v nerezové máselnici. Nadzvednu kryt. Rozbředlá měkká hrouda. Přesto na něj dostanu chuť. Hlad je hlad.

Prstem kousek uloupnu, ochutnám a... Není to ono. Máslo mého dětství. Máslo z „krajáče“, tak se říkalo buclaté nádobě z pálené hlíny, naplněné ledovou vodou. Mít teď krajíc namazaný žlutoočkým máslem, máslem pokrytým kapkami vody. Kapičky lákaly svěžestí už od pohledu. Čisté, průhledné, jen světlo a pod ním žlut. Lednici jsme neměli. Nořím se do vzpomínek a cítím tu lahodnou chuť na jazyku, na patře, pokrývá mi dutinu ústní.

I když tohle není tak žluté, jako od dědy, ani vůni nemá takovou, jak pamatuji, stačí na vyvolání intenzivních vzpomínek. Děda nám jej vozil jednou týdně, dokud měl krávu. Než musela chuděra do společné stáje. Stýskalo se nám po ní, dědovi, i nám, dětem. Ráda jsem se jí dívala na oči, krásně hnědé, pokorné oči zvířecí. Lidé většinou mluví o očích laních, nebo srnčích. To jsou oči svobodných zvířat, ale taková kravička, živitelka, má oči něžné. A něžně otáčela hlavou, když jsem na ni mluvila. Tak teď jí mám plnou hlavu. A chuť na ten její produkt.

Máslo pak už bylo jenom na příděl, ani ten jsme nevyčerpali. Nebyli peníze. Toulám se hladová dál, k voňavému chlebu a pekaři. Jmenoval se Vančo. Měl malou pekárnu, na deset chlebů a své stálé zákazníky. Patřili jsme k nim. Myslela jsem si, že je to něco výjimečného, mít chleba od pekaře. Nestát frontu v obchodě.

Vidím najednou před sebou živě i speciální dřevěné korýtko a matčiny ruce, jak zpracovávají těsto nejdříve vařechou a pak dlaněmi. Těsto pleskalo a vyfukovalo vzduch, až bylo krásně hladké. Pak ho zlehka pohladila, rozdělila na dva díly. Zadělávala vždy na dva bochníky. Každý den padl za obět jeden. Vložila je do slaměných ošatek a nechala ještě kynout. Přitom si neustále zpívala. S těstem v ošatce jsem běžela se starším bratrem do pekárny. Vlastně já za bratrem, bratr běžel rychleji, než já. Ne, že bychom soutěžili, ale chtěl být brzy u kamarádů. Taky nechtěl být viděn s holkou, i když to byla sestra. Holka v patách, to byla tenkrát nežádoucí společnost. Kluci by se mu smáli. Krásné vzpomínky i na jeho hubené, opálené nohy. Neopouštím je, ačkoli se hlad hlásí hlasitě.

Ráda jsem si s pekařem povídala, ptala se pořád na stejné věci a on mi trpělivě odpovídal. Co si asi myslel, nevím. Nechtělo se mi z pekárny. Vůně chlebě byla jako opium. Když už měl dost mých řečí, poslal mě domů s informací, v kolik hodin si máme upečený chléb vyzvednut.

Dal mi do ruky lístek s číslem. Druhá půlka byla přilepená na bochníku, který předtím vyklopil na lopatu a pak do pece. Pamatuji si tu lopatu, i pec, ale obličej pana Vanči se mi nedaří vybavit.

S prázdnou ošatkou jsem se loudala domů, zastavila se na chvíli u kamarádky Valerie. Povíдалy jsme si spolu, dneska nevíme ani jedna o čem. Vydržela jsem u ní dlouho, dokud mne její máma neposlala domů. A to mne ještě Vala, jak jsem jí říkala, šla vyprovodit. Ještě jsme si všechno nedopověděly. Bydly jsme blízko sebe, téměř sousedky a znaly se od pěti let. Potkaly jsme se snad na první vycházce za vrata našich domovů.

Většinou pro upečený chléb chodila maminka. Pokud jsem šla pro něj já, dostala jsem děrovanou tašku a utěrku, zvanou valadinka. Do té jsem ho s pomocí pekaře zabalila a běžela domů. Na bratra jsem nečekala. Většinou se zastavil u kamaráda a já jsem byla u pekaře první. Láková vůně mi dávala křídla. Na cestě s upečeným chlebem se zastávky u Valerie nekonaly.

Pamatuji na poslední pecen. Byl krásný podzimní den, září. Slunce se opíralo do hroznových listů na dvoře pana Vanči. Potají jsem mu uždibovala bobule, zlatavé, sladké. Bzučely mezi nimi vosy, ale to mi nevadilo. Když jsem vyzvedla chléb, voňavý, krásně propečený, pan Vančo mi řekl: „Tak dnes už to bylo naposledy, holčičko. Musím skončit. Pekárnu mi zavřou.“

Nerozuměla jsem mu. „Proč vás zavřou, pane Vančo?“

„Mne nezavřou, dá-li Pánbůh. Živnosti nám zavírají, řezníkům, pekařům, obuvníkům, krejčím. Musíme pracovat ve fabrice, prý jsme příživníci. Tomu ty ale nerozumíš. Hlavně řekni mamince, že už nepeču a pošli bratra, je tady už jen ten jeden bochník.“

Drahý bráška. Vzpomínám dál. Učil mne jezdit na kole. Držel sedátko a křičel – šlapej, šlapej, nesmíš přestat!

Pak jsem ho uviděla daleko za sebou a řízla sebou do prachu na cestě. Řekl mi – dokud jsi šlapala, bylo to dobrý. Tak tě ještě jednou přidržím a musíš pořád šlapat!“ Nevím, jak dlouho jsem šlapala kolem dřevěných domků určených na bydlení pro stavební dělníky. Druhý den mě hodně bolela lýtka z nezvyklého sportování. Kolo patřilo otci a bylo pěkně těžké.

Mažu si chleba máslem. Snažím si vyrobit kapky vody, cákám ji na máslo. Není to ono. Navíc voda steče po rozbředlém másle na ruku až do podpaží. Je to zvláštní, ale necítím žádné osvěžení. Spíš mi ta voda vadí.

Jím krajíc, zavírám oči a snažím se dosáhnout chutě mých dávno snědených krajíčků.

S Valerii se vídám jen párkrát v roce. A samozřejmě vzpomínáme na dětství.

„Vali, víš, co já jsem ti záviděla, když jsme byly malé? Chleba s máslem ve všední den. Když umřel náš otec, tak mamka kupovala máslo, osminku, jen na nedělní snídani. A tu osminku nám rozdělila na čtyři díly, takže jsme měli každý jeden krajíček. Ona vlastně ani to. Teď mi to dochází. Měla to těžké, chudák. Čtyři děti, rozestavěný dům...“

„Cože jsi mi záviděla? Chleba s máslem ve všední den? Prosím tě, nevšimla sis, že jsme ho měli jenom v pátek? To mají Katolíci půst no a maso a sádlo nemůžou. Tak to bylo s naším máslem ve všední den. Více se mi ho neušlo. Jinak sádlo, jako ty. Petr Sander, ten měl máslo pořád a dělal nám chutě. Jeho táta byl ředitelem cihelny, měly peníze. A byli ateisti, půst se jich netýkal. Tak jemu jsem záviděla já.“

„No jo, málem jsem zapomněla. A nebyl lakomý, dal mi kousnout, když jsem si řekla. Nejvíc se mi líbila ta mezírka, co měl mezi horními zuby, dělala takovou kraječku, ozdůbku na chlebu, tu jsem vždycky ukousla. Ale to, že jste měli máslo jen v pátek, to je překvapení po létech. A nevšimla jsem si to, pátek, jako každý jiný den. Víš, že jsme byly schopné se kvůli víře pohádat. Pořád jsme byly spolu, mlely pusou a bůhví o čem. My, Luteráni, jsme půst neměli. Závist je taky jeden z hříchů, neměla jsem na to ani myslet, natož ti to říct.“

„Vidíš, to já jsem ti záviděla mixér, ty jsi nemusela třít máslo na krémy do dortů, jako já. Jo, másla jsem si užila, to tedy jo. Jenže jinak. Nás bylo jak havranů a slavili se všechny narozeniny, k tomu přijímání, biřmování, církevní svátky. To vy jste neměli.“

„To tedy ne, naši neměli peníze. Gratulovalo se jenom babičkám a dědečkům, ale bez darů a oslav. Šli jsme společně k nim, poseděli, popovídali, ale hostiny? Nám dětem kousek makového závínu a rodiče dostali skleničku vína z dědovy vinice. Samorodák. Ten byl kyselý, ještě teď se mi kroutí ústa. Mívali jsme ho po nedělním obědě, děcka, každý půl skleničky. Pili jsme ho pro dobré trávení. Dneska by to byl trestný čin.“

Vali, mám nápad! Namaž nám chleba máslem. Já nesu víno, kupované v obchodě, žádný samorodák. Uděláme si hostinu. Originální, aspoň si myslím. Pokud ovšem máš doma máslo.“

„Másla máme dostatek. Můžeme ho jíst dle libosti. Přece jen se něco změnilo za ta léta, vid? Žádná vzácnost. Půst ovšem dodržuji, hlavně ten páteční. Sádlo a maso v pátek nejím. Ne, že bych se bála trestu Božího, ale s úcty k tradici, k výchově. Máma by se v hrobě obracela, jak se říká. Táta půst držel taky, maso do úst nevzal. Ale nevdalo mu v pátek se pěkně opít. Ovšem věřil, a do kostela chodil až do své smrti.“

„To si pamatuji, tvého veselého tatínka. Byl úžasný, když si to šněroval ulicí domů. Vždy měl nějaké průpovídky. Jdi už namazat ten chleba, ať se nerozsmutníme. Hostinu si uděláme veselou, máslově-vínovou. Až to budu doma

vyprávět, třeba rodinu pobavím. Pět set kilometrů kvůli krající chleba namazaného máslem.“

„Nech toho, přece nebudeme jíst... Anebo jo, pak si dáme něco lepšího. Mám pro tebe překvapení, nový recept na dort. S ochutnávkou. Zavoláme ještě Belici. Bylo by jí líto, kdyby se s Tebou neviděla. Kryla všechny tvoje lumpárny.“

„Kryla, ale pokaždé mi zvedla mandle. Zavolej ji. Taky se s ní ráda setkám. Ona je takový věčný optimista. Bude legrace. Ta se bude divit, až jí nabídneš chleba s máslem. Dort ušetříš, pro vnoučátka“. Vala po mně šlehne pohledem.

„Dělám si legraci, však mě znáš, nekoukej tak zle.“

Opírám se zády o dřez, ukusuji chleba s máslem, pomalu z něj ždím chuť, nasládlou chuť chleba. Chutná, opravdu chutná. Pak napustím ledovou vodu do sklenice, vložím do ní rozměkklý zbytek másla. Tak to si dám k večeři.

MONIKA HOJNÁ

...

Každé ráno
si maže chleba
pomazánkovým máslem
a sype si ho pažitkou.
Kouše a hledí na ubrus,
Počítá okvětní lístky
Natištěné kopretinám.
Už dávno ví, kolik jich je,
ale co kdyby přece jen uvadly
a odebraly jí s každým lístkem
třeba rok?
Už se neptá, má-li, či nemá rád,
Jen kdyby ji Bůh měl rád
A nechal ji tu ještě
do dalšího jara,
do rozkvetlých luk.

Chlapi v bílých košilích

Chlapi v bílých košilích
jako sekáči karpatských luk
s pohledem ostrým
stejně jako jejich kosy
rozříznou svět
aby vypadla z jeskyně
pravěká soška
druhá Venuše

Třetí, pátá, stá Venuše
vycházejí pod jejich dohledem
do posečených trav

A pak už si dělají
co chtějí

(Básně ze sbírky
„Házím svý stíny do řeky“)

- Čemu nás naučil život, dozvíme se až z nekrologu.
- Jako omezenec se omezován necítí. V politice si vždy vystačí.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

FRANTIŠEK UHER

KRÁTKÉ PROZAICKÉ TEXTY

RADA MOUDRÝCH

Toho rána zasedli u jednoho stolu. Na prezenční listině stála jména, seřazená podle abecedy. Uvedme namátkou: Archimedes, Aristoteles, Descartes, Edison, Einstein, Galileo, Hemingway, Kolumbus, Platon, Shakespeare, Socrates, Vančura, Wilde. Mlčelo tam mnoho dalších moudrých mužů. Nescházely ani ženy. Dostavila se poněkud opálená Jana z Arcu, madam Curie a (nikoli nedopatřením) jistá Magdalena Dobromila Rettigová, neboť všichni přítomní uznávali, že láska prochází žaludkem. O akreditaci usilovali panovníci a panovnice, státníci, politici a vojevůdci, ti však nebyli vpuštěni. Přítomní dlouho předlouho uvažovali, jak naložit s rozháraným světem, ke shodě však nedospěli. Argumentovali procedurálními důvody, ve skutečnosti však čekali na příchod delegáta z lidu, povoláním drvoštěpa, obecního radního a otce sedmi dětí ze samoty pod Melechovem. Zdržel se, potřebující opravit střechu. Nikdo z přítomných neznal jeho jméno, ale všichni ti mudrci věděli, že bez člověka s prostým rozumem dělného člověka nemohou dospět k moudrému a prozřetelnému řešení.

MOUDRÁ (Z)RADA

Navštívil mnohá knihkupectví a hodně antikvariátů. Navštívil spoustu knihoven. Zamyšleně bloudil mezi regály knih. Jakási nenápadná neznámá paní se zajímala, co hledá. Pokorně přiznal, že hledá pravdu.

„To musíte jinam,“ pravila s mateřským úsměvem. „To musíte mezi lidi!“

FORMOVÁNÍ OSOBNOSTI

Jako školák musel chodit na náboženství, aby se stal zbožným člověkem a nevyrostl z něho pohan, babička jinak nedala. Přineslo mu to rozčarování, vzdor a odpor. Dnes už si pamatuje pouze to, že katechetka měla mohutná ňadra a pan farář (říkal, že pouze z nouze) trestal rušitele pořádku pravítkem.

Od té doby nenávidí pravítka.

VÝVOJ OSOBNOSTI

V pěti miloval paní učitelku ze školky, kočku Matěje a vanilkovou zmrzlinu. V deseti žvýkačku a spolužačku Kačku. V patnácti dával přednost bagetám, cigaretám a jistě Olině. Ve dvaceti si hleděl děti pohledné Adély, měla dvě se třemi potencionálními otci. Ve třiceti mu zůstaly jen ty děti. Andělu odnesla andělská křídla do lázeňského města. Postává blízko vřídla.

ACH

Zpívat jej naučili skřivani, kouřit dýmku strýc Emil ze Semil, pít pivo kamarád Bohumil, ve věcech lásky jej vyzbrojila do života starší vdova ze třetího poschodí. K té už nechodí. Když se nyní v kmetském věku vrací z hospody, usedá na schody a čistým tenorem zpívá *Když se večer sklání tam za naší strání...* Ještě je tam něco o hvězdičkách.

Ach.

BĚŽNÝ ÚKAZ

Kdyby se zamilovaný Romeo stal ve vši počestnosti manželem ctnostné a ctihodné paní Julie, zda by zakrátko nedospěl k trpkému poznání, že si vzal bezduchou veronskou měštku a neřešil by stejný problém, jaký sužoval jeho literárního kolegu Hamleta. Bít, či nebít...

TAK SVĚT ODPLÁCÍ

(Optimistická vize)

Smolíček byl malý pacholíček. Řečeno podle pravdy, navzdory sporému vzrůstu byl velký pacholek. Vzal to klasicky, podlézáním a vlézáním. Na rozdíl od obvyklé destinace lezl do uší a našeptával. Našeptával mnoha volům. Jenže běda, jeden byl sice vůl, na tom se nedalo nic změnit, ale měl svou hlavu. Šimrání v uchu se mu nelíbilo, Smolíčka vytřásl a spolkl. Tak se ten pacholíček stejně dostal do zmíněné destinace, byť druhou stranou.

SPRAVEDLNOST NARUBY

Vždycky jsem měl rád westerny. Nikoli pro děj samotný, většinou značně jednoduchý a stereotypní, nikoli pro pádící stáda divokých koní a bizonů, napětí přestřelků, vřelé lásky a naivní závěry, v nichž chudý kovboj ke štěstí přijde. Ve westernu je však zřejmé, kdo je kdo. Kdo je bídák, kdo nosí nízko pod pasem čestný kolt. A pokaždé nakonec zvítězí spravedlnost. Je zřejmé, na kterém břehu řeky Rio Bravo, Rio Colorado či Yukonu ji hledat, kterému břehu se raději vyhnout. Kde hledat spravedlnost... Takovou tu všední, každodenní, jaké se nám hrubě nedostává. Ta současná prostě není žádná velká sláva. Kdo má peníze, má navrch. Vládne korupce, klientelismus, tupá byrokracie. Když se prospěcháři spolčí, nikdo nepomůže. A pokud dojde k nějaké přestřelce, je veřejnosti sděleno, že se oběti pletly do věcí, kterým nerozuměly a šerifové jsou popotahováni stran překročení pravomocí.

DVOJÍ MÍRA

Carevna Kateřina nebyla žádná humanistka, dospěla však k poznání, že je lepší osvobodit deset viníků než obětovat jednoho nevinného. Naše soudnictví si to

vzalo k srdci, nedá se carevnou zahanbit. Staví nám před oči okázalé Potěmkinovy vesnice spravedlnosti. Chudším měří podle přesné míry, bohatcům od oka. Jestli vůbec. A trvá to, trvá... Někomu se přízná léno, dalším pomohou záměrné průtahy, jinému konexe, někoho spasí amnestie či imunita. Mnohokrát kukačka zakuká, mnohokrát roztají závěje, mnohokrát vyroste svěží tráva a mnohokrát uvadne, než kámen na kosu dopadne. A vina, náhle pokud jaká, zapadne.

POŠTOVNÍ SCHRÁNKY

Poštovní schránky již nedostávají žádné krásné a potěšující dopisy. Pouze reklamní letáky, úmrtní oznámení, upomínky a úřední přípisy. Žádná milostná psaní. Žádnou pohlednici. Jako kdyby láska vymřela po meči i po přeslici.

MODERNÍ INSCENACE

V současném moderním pojetí divadelních představení byl z nejznámější Shakespearovy hry zachován pouze název. Postavu Hamleta vyškrtli. Příliš mnoho věděl. Příliš se zajímal. Příliš myslel. A scházela mu pokora, nedokázal mlčet.

NA HRADBÁCH KLID

Hradní strážní ponechali halapartny tu u panen, tu u harapanen, tu v šenku. Nestřežili pšenku. Potměšilemu nepříteli spadl kámen se srdce. Vysílení strážní pokojně spali v parní lázni. Panny i harapanny, strážnými unaveny, nepomyslely na odpor. Byly bez protestů uneseny, pravěké tradice zůstaly zachovány. Všichni věděli všechno, ale nikdo nic nevěděl. Nikdo se na nic neptal, proto nikdo nikomu neodpověděl. Nikdo to nikomu nepověděl. Nikdo se nic nedověděl. Na rozvalinách hradeb zase zavládl spořádaný klid.

MÁLO PLATNÉ

Píší triviální písňové texty, které skřípají v zubech jako písek. Hrubý prach v soukolí. Jako drobné kamení rozseté po okolí. Jako popel ze spálených hrušní v dávno opuštěných pláních. Jako stébla plevelné trávy. Až je smutno. Ale zpívají je a poskakují při nich davy.

BEZ POLOVIČATOSTI

Lásku k vlasti, k rodné zemi, nelze diferencovat. Nemůže být velká nebo malá, upřímná či prospěchářsky předstíraná, okázalá nebo skrývaná, emotivní či rozumová. Za deště i ve slunečním žáru, v závějích i po kolena ve vodě, za každého situace, za každého režimu, láska k vlasti v člověku je – nebo není vůbec. Uprímný vztah bez okázalé rétoriky, bez fáborů, slavnostních projevů a vzájemného pocholebování, bez odměn, poct a metálů. Neexistuje cokoli mezi, žádná polovičatost.

A na tom dost.

JANA BEDNÁŘOVÁ

Deštivé ráno

V létě prší.
Že to tak má být?
A co blesky, když srší?
Ty přece nikdo neuslyší.

Zopakovat abecedu
než zahřmí,
poslat strach k ledu...
To se snadno řekne!

Počasí je starý šprýmař.
Každý den zavělí
na stezku odvahy.

Letní

Mraky nebo slunce
zrcadlí se v louce?

Komu věříš víc,
neznamená nic.

Když vykvete bouřka
hrom zaslechnou ouška,
blesky předvádí své tance.

Léto s námi hází
jak na houpačce.

Třešně

Po třešních voní
červená,
když puntíky stromům rozdává
na sukýnku s volánky.

Malým slečnám sluší,
i když nemají dírky v uších.
Za stopky visí
místo náušnic.

Kouř

Kam chodí kouř spát?

Do mraků
nebo domů,
když prší a nechce se mu
šplhat vzhůru po komínu?

Nebud' líný,
ty umouněný.

Nad střechami
sbírá se čas na hraní.

ANTONÍN ŠLECHTA

Harpagoni

Různé fintičky se už dávno proflákly, a tak na něho před prodejnu Lidlu záu-
točil větou znějící přibližně takto: „Nebudu tě vobtěžovat historkou, že potřebuju
dvacku na vlak, když ji chci na pivo.“

Dvacku mu odevzdal. Ani ne tak za pravdomluvnost jako spíš proto, že svět je plný Harpagonů, kteří bez mrknutí oka nechávají pro peníze kolena vrtat. Nikoliv však svá.

Nepochopitelnost

Vedl ji za ruku k otlučené škodovce. Oba si pomáhali holí. Zdáli se tak zranitelní ve světě, který patří mladším. On byl stále ještě zmítán pochybnostmi:

Kdysi před lety ji potkal a dodnes mu není jasné, jak se mohlo stát, jaké tajemství či zázrak, že spanilá Mercedes se zakoukala do bakelitového Trabantu.

Faleš

Před malou chvílí horlil v disputaci o Ježíšově oběti a poselství. Teď klečí před oltářem a modlí se za nás za všechny. Zbytečně. Faleš se projevila ve chvíli, kdy říkal: „Když přibíjeli Ježíše Krista, Pána našeho, na kříž, všichni ho opustili.“

Místo, aby řekl: „Na kříž přibíjíme Ježíše Krista. Jen co dotluču poslední hřeb, půjdu vám zvěstovat evangelium o jeho z mrtvých vstání.“

Pak bych mu možná uvěřil.

LUBOŠ ZELENÝ

Zátiší s telefonem

Tváří se skleněně a zaujatě
Jakoby párala u kabátu
Jemné stehy podšívky

Soustředěná na slabiky a hlásky
Kterými našeptává i vrká zároveň
Zkušenost o perlách vlastního života

A zatím za oknem bytu
Bují šedavá plíseň
podzimních dešťů

Kapky se rozlézají po chladném skle
A hledají bezpečný úkryt
Před jejím pohledem

Večer v ložnici

Co by jen za to mnohý dal
Být pozván dovnitř
Jako slunce
Když záclony se rozhrnou
A krása chodí po ložnici
Jenom tak...

I starý Měsíc zbledne závistí
A obrátí se na opačnou stranu

A dobře – že to nikdo neuvidí
A dobře – že to nikdo neuslyší
Co šeptá žena muži k ránu

Usínající po boku muže

Není to pocit nesplněné chvíle
Po touze dobrodruhů k odhalení
Která připíná laskavá slova k bolesti
Zkušený muž tuší – že i krásné tělo
Skrývá svůj kouteček pokoření
Proto jemně odlišuje trpká místa
Od sladkých a sleduje proudění
Vlásečnic narůstající vášně a lásky
Oba pak z té něžné výšky hledí
Toužebně nazpět– možná trochu obelhaní
Třeba i bílým pískem pouště
Kterou společně a často procházeli
Od prvního polibku k dnešku...

PUBLICISTIKA

Udělování cen českým knihám

Literárních cen, udělovaných českým knihám, je v současné době celá řada. Každá z nich vznikla za jiným účelem, předpokládat, že některá opravdu nalezne to nejlepší dílo, by bylo naivní. Díky medializaci prostřednictvím České televize se zdá, že „tou pravou a jedinou“ je Magnesia Litera. Přirozeně, žijeme v době, kdy média formují názory a vytvářejí realitu.

Vyhrát některou z cen Magnesia Litera většinou – až na výjimky – zvyšuje prodejnost a vydavatelé si to dobře uvědomují. Na stránkách velkoobchodu Kosmas nalezneme reklamu právě na ty knihy, které byly ověnčeny touto mediálně známou cenou.

V nominacích se objevují jména silných nakladatelství, můžeme se jen dohadovat, proč tomu tak je. Máme na výběr – buď skutečně buduje silné portfolio kvalitních českých autorů, má prostředky na reklamu, či je schopno pro své autory lobbovat. Odeon, patřící pod skupinu Euromedia, má v nominacích na Literu výbornou knihu Anny Bolavé *Do tmy*, Argo knihu Josefa Pánka, která nakonec cenu obdržela, Host Petru Soukupovou a trochu fádni povídky Ivany Myškové, Ondřej Horák sice svou knihu vydal ve vydavatelství Akropolis, avšak pracuje jako redaktor Hosta a konečně poslední nominací se stal titul vydaný Viktorem Stoilovem v nakladatelství Torst. Zajímavější je však to, které knihy nominovány nebyly. Například *Citlivý člověk* Jáchyma Topola (Torst) nebo *Zábranského Za Alpami* (Větrné mlýny). Jako kdyby odborná porota jen nerada akceptovala

existenci titulů, které vyvolávají rozporuplné emoce. Zvláštní je, že mimořádně úspěšnou knihu Aleny Mornštajnové Hana odborné porota ignorovala.

Z méně propagovaných soutěží mám už delší dobu možnost sledovat vývoj Ceny Česká kniha, jejíž sedmý ročník byl vyhlašován na veletrhu Svět knihy v Praze. Uděluje se ve dvou kategoriích – jednu dává odborná porota, druhou studenti. Zejména rozhodování studentů už z principu velmi omezuje možnosti ovlivňování z různých stran, i když reklama a medializování titulů i zde hraje určitou roli. Tento rok studenti gymnázií z Prahy a Českých Budějovic vybrali Povídky na tělo Martiny Formanové, Bytost Václava Kahudy, Hanu Aleny Mornštajnové, Cobainovy žáky Miroslava Pecha a knihu Bomba Funk Karla Veselého. Je pozoruhodné, jak Martina Formanová dokázala oslovit středoškolské studentky. Odborná porota se v nominacích se studenty shodla v titulu Hana, dále navrhla na ocenění Jáchyma Topola za Citlivého člověka a prvotinu Vladimíry Valové Do vnitrozemí.

Pravidla soutěže neumožňují ovlivňování jedné poroty druhou, proto není možné rozhodování typu „tomu dáme jednu cenu, tomu druhou“, a tak došlo k poměrně nezvyklé situaci, kdy obě ceny vyhrála jedna kniha – Hana Aleny Mornštajnové.

Nelze srovnávat Magnesii Literu s Cenou Česká kniha, každá má jiné poslání. Magnesia Litera hledá nejlepší prózu, Cena Česká kniha titul, který by byl nejlepší pro propagaci české literatury v zahraničí. Letošní výsledky však ilustrují, že mediálně méně známá soutěž lépe kopíruje čtenářský úspěch kvalitní knihy. Rozhodně není pravidlem, že kniha, která se dobře prodává, musí být na umělecky nižší úrovni.

Jiří Lojín

VZPOMÍNKA NA LITERÁRNÍ OSOBNOST

Pobyty humoristy Jaroslava Haška ve východních a severovýchodních Čechách (1912–1914)

Před 95 lety dne 3. ledna 1923 zemřel v Lipnici nad Sázavou spisovatel Jaroslav HAŠEK (1883–1923), který zde psal, ale nedopsal svůj satirický román Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války (1921–1923). Letos v roce 2018 si připomínáme ještě 30. dubna jeho 135. výročí narození v Praze v rodině středoškolského profesora matematiky, (latentního skrytého alkoholika). V krátkém článku zmiňujeme místa jeho pobytů, většinou jen přechodných ve východních a severovýchodních Čechách. Nezanedbatelné jsou jeho pobyty v Kladském pomezí. Je všeobecně známo, že bouřlivák, kraválista a anarchista J. Hašek, založením společenství extrovert a pyknik, se rád toulal nejen Čechami, Slovenskem, Uhrami,

ale i na Balkáně. Jeho pobyt v sovětském Rusku komunistická propaganda zneužila k potlačení významu Masarykových československých legií v Rusku. Zážitky ze svých toulek – měl přezdívku „toulavé house“ – uložil do svých literárních děl, zejména do znamenitých předválečných humoresek, které splňují nároky na literárněestetická kritéria, i do svého Švejka, který nedosahuje už této literární úrovně podle hodnocení tehdejších významných literárních kritiků.

Všeobecně je známý trvalý Haškův pobyt v Lipnici nad Sázavou, kde v malém domku žil se svou druhou ženou Ruskou a zde při alkoholickém opojení psal na pokračování svého Švejka, který se stal, navzdory nižší umělecké hodnotě, světoznámým dílem.

Před první světovou válkou – v červnu a červenci 1908 – zavítal Hašek také do Libáňe u Sobotky, kde navštěvoval svou milou – Jarmilu Mayerovou (1887–1931), pozdější první manželku, která zde byla na zotavené u Ing. Františka Konopáska. Hašek tehdy přijížděl na nádraží do Kopidlna. V té době se z nedostatku jiných příležitostí ucházel o místo obecního tajemníka v Sobotce. Pobýval také v Litomyšli. Těsně před vypuknutím první světové války se zdržoval ve Dvoře Králové n. L. u bratra sochaře O. Gutfreunda. Několikrát tak u redaktora Julia Schmidta v Německém (Havlíčkově) Brodě, stejně jako v Chotěboři a i jinde ve východních Čechách.

V našem regionu je pak nejvýznamnější Haškův pobyt v Jasenné na Jaroměřsku, kam po vypuknutí první světové války odejel na doporučení svých pražských přátel, aby unikl slídivým očím a uším pražských fízlů. Zde od července až do srpna 1914 nalezl azyl u svého přítele Václava Hrnčíře (1890–1916), jasenského rodáka, syna sedláka. V. Hrnčíř studoval také na reálce v Náchodě v letech 1905–1909. Jako přespolní bydlel v Náchodě u pekaře Josefa Pozděny, Komenského třídě 365. Už tehdy byla náchodská reálka venkovským ústavem s velmi dobrými profesory. Někteří z nich přednášeli později i na univerzitě, například Václav Ertl, Otakar Chlup, Quido Hodura. Zejména dr. Q. Hodura probouzel v Hrnčířovi hlubší zájem o francouzštinu. Hrnčíře také velmi přitahoval rytířský sport – šerm, zprostředkovaný profesorem tělocviku Em. Roubalem. Za náchodských studií započal i Hrnčířův zájem o ruštinu, již se učil zřejmě soukromě u profesora a překladatele

B.Šustrová

Jaroslava Frankela, a o ruskou literaturu. Zde také dne 28. 6. 1909 byl „uznán dospělým všemi hlasy“, kde tedy úspěšně maturoval. Posléze se stal vysokoškolkem, studující mostní inženýrství na Českém vysokém učení technickém v Praze (1909–1914). Hašek se se svým ochráncem Hrnčířem pravděpodobně seznámil v Praze prostřednictvím Eduarda Drobílka, úředníka kanceláře rektora České techniky, a pravděpodobně se znali z doby založení Haškovy Strany mírného pokroku v mezích zákona. Hrnčíř stejně jako Hašek se učil vedle francouzštiny a němčiny také slovanským jazykům, a to ruštině a bulharštině.

J. Hašek v Jasenné žil na Hrnčířově usedlosti čp. 28 na Dolním konci obce k Šestajovicím, přespával ve studentském pokojíku. Zdržel se zde asi měsíc. Veselé příhody ze žní u Hrnčířů a Samků (Anička Samková byla Hrnčířova nevěsta) vylíčil v groteskní a mystifikační humoresce Nebezpečný pracovník (Humoristické listy, 28. 8. 1914), kde se vysmál sám sobě, své nešikovnosti při zemědělských pracích, takže se stává druhým lidem až nebezpečný.

Z Jaroměřska vytěžil celkem čtyři humoresky, z nichž nejzdařilejší je vedle Nebezpečného pracovníka asi elegicky melancholická, skutečně umělecká humoreska Kaťouráci (Světazor 31. 12. 1914), což je nářeční slovo označující rasiky, pohodné, lidi, kteří zabíjeli psy a z jejich kůží zhotovovali řemínky k cepovkám, cepům na mlácení obilí.

Jak už bylo řečeno, Hašek pravděpodobně v Jasenné literárně tvořil, houbařil, kuchařil, navštěvoval místní hostince, vyváděl různé pobuřující taškařice. Například nachmelený Hašek za velkého rámusení jezdil s trakařem po vsi a budil lidi a ráno ho našli i s trakařem v příkopě, jak vzpomínala Ludmila Krkavcová, neteř V. Hrnčíře, ve svém dopise z 28. 9. 1973 autorovi této statě. Rád se toulával po okolí (Šestajovice, Libřice, Velká Jesenice). Pobyty v Jasenné byly pro Haška, zvědavého člověka, jistě nejen příjemné, neboť v době stupňujícího se válečného nedostatku byl zde plně hmotně zajištěn, ale i poučné. Bystrý spisovatel se obeznámil i se zemědělskými pracemi při žních, v nichž si počínal tak nešikovně, že se svému okolí stával až nebezpečným. Povšiml si specifík psychiky venkovana i jeho mluvy (nářeční tvary Samků, Balzanů, Sezimů, originální pojmenování kaťouráci). V lesíku nedaleko Hrnčířova statku houbařil (povídka Zápas dobra se zlem, Kopřivy 8. 10. 1914). Při toulkách po okolí byl zaujat chováním psů (povídka Kaťouráci), na šestajovických lukách v údolí řeky Metuje hejny čápů (povídka Podivuhodné dobrodružství indického kačera v městském parku, Světazor 29. 1. 1915). Válečný chaos v nedalekém vojenském Josefově z prvních válečných dnů i válečný ruch na josefovském nádraží nalezly odraz v úvodních kapitolách samotného Švejka, v němž třikrát cituje svou oblíbenou vojenskou píseň Když jsme táhli k Jaroměři.

Haškův pobyt na Náchodsku a ohlas Náchoda a Kladska v Haškově literární tvorbě

Když v roce 1914 za ním do Jasenné přijeli jeho pražští přátelé, prof. Ladislav Jančák, syn majitele proslulé kavárny Union v Praze, a Oskar Butter, středoškolský profesor, podnikli společně s Haškem a Hrnčířem výlet do okolních míst na Náchodsku. Navštívili Českou Skalici a Babiččino údolí. V Náchodě v hotelu U Beránka uspořádal Hašek dobrovolnou sbírku pro české spisovatele uvřzžené válkou do bídy a získané peníze propil. V lázních Chudoba v Kladsku měl jakýsi delikt s německy mluvícími četníky, které Hašek oslovil: „ Vy trulanti, já byl v Rusku zatčen a považován za špiona.“ Podle vzpomínky L. Jančáka (in Československý voják, 13, 1964, 1.2., č. 3, s. 27) se incident urovnal přispěním dr. Johna (?), známého náchodského advokáta. Radko Pytlík uvedl v knize Toulavé house (1. vyd. Praha, Mladá fronta 1971, s. 249), že tato příhoda není zaznamenána v policejních protokolech. – Také samotný Náchod i Hronov nalezly ohlas v Haškově tvorbě. Je třeba zmínit, že spisovatel J. Hašek dne 27. 10. 1912 na Večeru českého humoru v Náchodě četl causerii a dobrodružství ze života autorova, poté měl konflikt s místními sokoly.

Náchod připomíná Hašek v novinovém článku Kopnikiiáda v Čechách (České slovo 20. 2. 1912), kde referuje o podvodném jednání tří členů údajně stavební komise z Vídně v Náchodě, kteří zneužili pohostinnosti představených v Náchodě, výborně se poměli na banketu a druhý den tito podvodníci zmizeli bez placení. Tento novinový článek J. Hašek posléze přepracoval, rozšířil a beletrizoval v satirickém čtrnáctideníku Karikatury, jehož zodpovědným redaktorem byl jeho přítel malíř a ilustrátor Josef Lada. A tak čtenáři malého vydání časopisu Karikatury, vydávaného v Praze, si zde 12. 3. 1912, mohli přečíst třídílnou satiru s názvem „Z Náchoda. Náchodští padli do rukou podvodníků. – I. Příšerné oklamání úředníka v nádraží v Chocni, II. Banket v Náchodě, III. Do čeho šlápl skutečný inspektor z Hronova“. Známa je též anekdotická historka z počátku první světové války, kdy Hašek mluvící rusky v pražské vinárně U Petříků, inzeruje, že včera byl v Náchodě a že se tam tak právě mluví, což mělo navozovat, že už Rusové okupovali Náchod.

Když se asi 9. prosince 1920 vrátil ze sovětského Ruska se svou druhou ženou, Ruskou Šurou Lvovou-Haškovou, pobyli přes týden v karanténní stanici v Pardubicích. Také Trutnovsko, Vrchlábí i Krkonoše nalezly inspiraci, ohlas v Haškově tvorbě.

Trutnovsko, Vrchlábí a Krkonoše v Haškově tvorbě

Také Trutnovsko, Vrchlábí a Krkonoše nalezly ohlas v mnohostranném a rozsáhlém Haškově díle, jak jsem připomněl již 6. 11. 1974, kdy jsem s naším vý-

znamným znalcem Haškova díla dr. Radko Pytlíkem, CSc., přednášel v Okresní knihovně v Trutnově.

Spisovatel J. Hašek uvádí ve svých Osudech dobrého vojáka Švejka za světové války (1921–1923) ve III. díle Slavný výprask v první kapitole Přes Uhry zrůdnou postavu šplhavce – militaristy kadeta Bieglera. Kadet Biegler, „největší blbec u kumpanie, poněvadž v jednoručácké škole se snažil vyniknout svými vědomostmi“, cituje ve svém sešitku „Schémata vynikajících a slavných bitev vojsk rakousko-uherské armády...“ Také bitvu u Trutnova 27. června 1866. Zmínka je uvedena slovy:

„Hejtman Ságner s úsměvem listoval dál sešitkem a zastavil se na poznámce u schémat bitvy u Trutnova za prusko-rakouské války.“

Kadet Biegler napsal: „Bitva u Trutnova neměla být svedena, poněvadž hornatá krajina znemožňovala rozvinutí divize generála Mazzuchelliho, ohrožená silnými pruskými kolonami, nalézajícími se na výšinách obklopujících levé křídlo naší divize.“

„Podle vás bitva u Trutnova,“ řekl s úsměvem hejtman Ságner, vraceje se sešitek kadetovi Bieglerovi, „mohla být svedena jedině v tom případě, kdyby Trutnov byl na rovině, vy budějovický Benedeku.“

V Haškově podání kadet Biegler je skutečná zrůda, omezenec, pro něhož válka je příležitostí k vojenské kariéře. A proto J. Hašek nechá šplhouna Bieglera v jeho snu shodit do latríny. A konečně ve skutečnosti „se stal z kadeta Bieglera, nadšeného bojovníka, nositel choleroých bacilů,“ dodává sarkasticky autor Švejka.

Hašek tak vytvořil sugestivní karikaturu fanatického militaristy, na jejíž aktuálnosti neubral ani dnešek, po 92 letech od prvního vydání Švejka.

Krkonoše, Vrchlabí jsou dějištěm v Haškově grotesce Společenské lži, poprvé otištěné v Právu lidu 10. 4. 1914 a přetištěné v Haškově souboru Zrádce národa v Chotěboři (1962, s. 323–324) a ve výboru Reelní podnik (1977). Autorství této nepodepsané grotesky bylo Haškovi připsáno na základě rozboru textu. Tato groteska je založena na typicky haškovské mystifikaci, společenských lžích, chvástavosti. Hrdina povídky se mj. svému tchánovi chlubí tím, jak v Krkonoších je krásně a že dobře zná Krkonoše, ačkoliv tam nikdy před tím nebyl. Nicméně tchána zláká na výlet do Krkonoš. Ranním vlakem dorazí na nádraží do Vrchlabí. Dále dejme slovo přímo Haškovi:

„Když jsme ve Vrchlabí vystoupili, začalo to teprve být zajímavé. Zavedl jsem tchána někam do Pruska, po pochodu dvanáctihodinném, když jsem ho tahal přes vrchy a doly, marně hledaje Sněžku. Potloukal jsem se s ním po stržích nejnemožnějšího druhu a skončilo to tím, že jsem ho zase z Pruska táhl do Čech v noci, kdy si zoufal nad těmi lesnatými srázy. Díval se v těch strašných chvílích na mne tak podivně a záhadně, že mně bylo doopravdy úzko. Ke čtvrté hodině

ranní dostali jsme se do nějaké kosodřeviny, když jsem ještě tchána naposledy ujistil, že tu znám každý kámen. Tchán již nemohl se ani hnout a dal se do pláče v hustém křoví kolem páté hodiny ranní v šeru těch skal a ve tmě propasti počal zčistajasna rvát do ticha hor: „Grüne Bude, Weiße Bude, Schwarze Bude, Rote alte Bude.“ Přivezl jsem si svého tchána do Prahy jako člověka úplně sešlého, který přestože jest jeho rozum ještě zkalen hroznými vzpomínkami na Krkonoše, nevěří mně dnes ani slova, a kdykoliv něco řeknu, zabručí prapodivným hlasem: „Jo, vy tam znáte každý kámen.“

I z této kratičké ukázky je zřejmé literární mistrovství v grotesce a mystifikaci, Haškovo umění gradace komičnosti opakováním detailů. Ne náhodou jinak kontroverzní Zdeněk Nejedlý vysoko cenil Haškovy drobné povídky.

Jiří Uhlíř

STRÍPKY 2017

II. kategorie:

ZMĚNIL JSI CELÝ MŮJ ŽIVOT

ANNA PALLOVÁ (GYMNÁZIUM POLIČKA)

Právě jsem se vrátil z pohřbu milované Katrin. Dívky, která se stala nakrátko smyslem mého života. I když jsem ji znal pouhý rok, prožil jsem s ní ty nejhezčí chvíle svého dosavadního života. Bezhlavě jsem se zamiloval do holky s kaštanovými vlasy a upřímnýma, pomněnkově modrýma očima, které nikdy nelhaly. Mohl jsem mít hodně holek, já jsem si ale vybral právě ji, tu smutnou dívku sedící vzadu, žijící ve svém světě. Nepatřila mezi nejhezčí, ale byla zajímavá, něčím výjimečná.

Papírovým kapesník jsem si utřel stékající slzy. Zrovna jsem chtěl vyhodit kapesník, když jsem si všiml zmuchlaného papíru v Katriině koši. Pomalu jsem ho narovnal a poznal její písmo. Nakonec jsem se odhodlal číst.

Můj život se nesl ve znamení utrpení a těžkých zkoušek, které jsem překonávala těžce. Jedinou oporou mi byli rodiče a starší bratr Chris. V devíti letech mi diagnos-

tikovali zhoubný nádor v hlavě. A pak to vypadalo, že už budu zdravá, ale po sedmi letech se objevily metastázy. Neměla jsem před sebou mnoho času. Nejdříve jsem byla na pokraji zhroutení, ale pak jsem si uvědomila, že bych si ten život tady měla ještě pořádně užít. Jenže spolužáci se mnou nechtěli mít nic společného. Učitelé mě litovali, což bylo možná ještě horší. Hodně času jsem trávila v nemocnici. Nevěřila jsem, že by se to mohlo změnit.

Jednoho dne přišel do naší třídy nový žák. Jmenoval se Nick, byl docela hezký a těšil se obdivu mých spolužaček. Pro kolektiv třídy jako bych vůbec neexistovala, takže jsem předpokládala, že u Nicka to bude stejné. Nebylo, pohlédl do mé bledé tváře a vydal se mým směrem.

Na ten den si pamatuji přesně. Byl prosinec, všude sníh a koulující se děti. Vzpomněl jsem si na svou malou sestru Emu, která zemřela, když mi bylo šestnáct. Miloval jsem ji dokonce více, než svoje rodiče. Když umřela, můj život ztratil smysl. Moc mi chyběla. Po její smrti jsem si přestal s rodiči rozumět. Asi po roce trápení psychiatr naznal, že by to chtělo změnu.

Dlouho jsme se neodvážili jeden druhého oslovit. Po týdnu hradbu mlčení prolomil Nick. „Je strašné, když zjistíš, že už nemáš moc času,“ řekl mi s noseem v sešitě.

„Proč myslíš?“ zeptala jsem se podrážděně.

„Protože zjistíš, že hromada věcí byla úplně zbytečná. Máš na sebe zlost, že jsi nežil naplno.“

„Co ty o tom můžeš vědět?“ opáčila jsem sarkasticky.

„Jmenovala se Ema, byla to moje malá devítiletá sestra. Zemřela na zápal plic.“

„Promiň, mrzí mě to,“ pravila jsem omluvně. Asi se mu chtělo brečet, ale já nemohla najít slova, která by ho mohla alespoň trochu utěšit. Věděla jsem z vlastní zkušenosti, že nic nezabírá. Nedokázala jsem si představit život bez svého milovaného bratra Chrise.

„Neochránil jsem ji. Nikdy nezapomenu na její pomněnkově modré oči.“

Nevěděla jsem co odpovědět, tak jsem mu jen stiskla ruku. „Našli mi ji v devíti letech. Bylo to fakt hrozné. Jedno vyšetření za druhým, operace, žaludeční nevolnosti. Ještě, že mám bratra. Chtěli jsme toho spolu hodně prožít, zbývá mi ale rok, nanejvýš dva.“

„Za rok se toho dá stihnout hodně. Co já bych dal za to, kdybych ho mohl strávit s Emou.“

Na to jsem neměla jak odpovědět, tak jsem jen kývla hlavou.

„Dáš mi svoje číslo?“ zeptal se mě.

„Co?“

„Od smrti Emy si nemám s kým povídat. Občas mám slabší chvíly.“

Byla jedna hodina v noci a mně začal vibrovat mobil, volal Nick. Povídali jsme si dlouho do noci a já mu svěřila svá největší tajemství.

„Tak co ten nový ve třídě?“ zeptal se mě jednoho dne Chris.

„Normálka,“ odpověděla jsem.

„Jen aby se nám tady někdo nezamiloval?!“

„Neboj se, jsem zodpovědná.“

„Nikdy neříkej nikdy, sestřičko.“

Věděla jsem, že už ho netrefím, ale i přesto jsem ten polštář po něm musela hodit.

„Co kdybys mě vzala na své oblíbené místo? zeptal se mě se zájmem Nick.

„No dobře, kdy se chceš sejít?“ vykoktala jsem ze sebe.

„Nejraději mám noční procházky, tak co třeba dneska v osm?“

„No jo, první rande,“ snažil se mě vytočit Chris.

„Hej...“

„Mimochodem, už tady máš toho svého prince.“ To už si zasloužilo herdu do zad.

„Můžeme vyrazit?“

„Jestli se nebojíš?“

„Kam mě to, prosím tě, táhneš? Chceš mě snad zabít, a pak zakopat?“

„Jak jsi na to tak rychle přišel?“ To už jsme dorazili do cíle naší výpravy. „Tak to je naše tajné místo, tady jsem hrávala s Chrisem hokej,“ pokynula jsem hlavou směrem k rybníčku.

„Hrála jsi hokej?“

„Jo, věnovala jsem se spoustě sportů.“

„Tolik mi připomínáš Emu,“ řekl z čista jasna.

„Proč?“ zeptala jsem se udiveně.

„Máte tolik společných vlastností a hlavně máš stejné pomněnkově modré oči jako ona. Možná proto jsem se do tebe tak bezhlavě zamiloval,“ dlouze se mi zahleděl do očí.

„Ty ses do mě zamiloval? Proč? Vždyť jsem úplně obyčejná holka, která za pár měsíců umře.“

„Ne, ty jsi výjimečná, po smrti Emy jsem poprvé šťastný.“

Dneska je to přesně půl roku, kdy jsme se dali s Nickem dohromady. Za tu dobu jsem si uvědomila, jaké mám obrovské štěstí, že se zjevil v mém černobílém životě někdo takový jako on. Slavím své osmnácté narozeniny a rodiče se mi rozhodli uspořádat oslavu a pozvat na ni i Nicka. Dostala jsem spoustu úžasných dárků, ale ze všeho nejvíce mě potěšil ten od něho. Kytici rudých růží jsem opravdu nečekala.

Pro mě je stejně ale nejdůležitější, že svůj veškerý volný čas tráví se mnou a rozumí mi. Teď už vím, že ten zbytek času chci prožít s klukem jménem Nick.

Sedím na posteli s pomačkaným kusem papíru v ruce. Katrin zemřela týden po svých narozeninách. Chtěli jsme toho společně prožít ještě hodně, ale nevyšlo to. Život nepíše jen šťastné konce a chystá nám i nejrůznější nástrahy, které je někdy těžké překonat. Nikdy v tom ale nejsme sami. Člověk si uvědomí, co má, až když to ztratí. V mém srdci stejně jako Ema zůstane navždy i Katrin. Teď však musím stát při její rodině, která trpí stejně jako já. Ruku v ruce jdeme k jezírku, které tolik milovala a kde si toho tolik prožila. Čeká nás dlouhá cesta, než se s její smrtí vyrovnáme. Od Katrin jsem se ale naučil, že i když se zdá, že život končí, to hezké nás ještě čeká.

III. kategorie:

HOMO HYPERAKTIVUS

(věnováno Janě Krejčové)

JAN ALEXANDR ROHÁČ (ZŠ HOLUBOVA HOLICE)

Chlapec se opatrně opřel o drsný kmen staré břízy. Snažil se nalézt hladkou chladivou část její kůže, ale byla již příliš zjizvená hlubokými černými rýhami, jež jsou součástí života každé břízy.

„Škrábeš.“ oslovil chlapec břízu vyčítavě. Jako odpovědi se mu dostalo jemného zašumění v její koruně.

„A teď hladíš... Škrábeš kůži, hladíš duši.“ usmál se svojí vlastní myšlencí.

Zadíval se nahoru do koruny. Mezi listy se objevily první hvězdy. V tu chvíli jako by se v jeho očích odrážela celá zářící obloha. Díval se na drobné jiskřičky tak dlouho, až

se mu začala únavou zavírat víčka.

„Proč vlastně tolik toužíme poznat tyhle vzdálené světy, když náš vlastní známe tak málo?“ oslovil znovu břízu, i když věděl, že mu neodpoví. Nemůže odpovědět. Náhle ho napadla podivná myšlenka. Nemůže, nebo nechce? Co když jsou jen otázky, které pokládám tak hloupé, že jí nestojí za odpověď? Koruna v té chvíli zašuměla mnohem hlasitěji a droboučké lístečky na konci jemných větví jako by pohladily chlapcovo rozpálené čelo.

„Co tě trápí? Na co se chceš ptát?“ zaslechl tichá slova. Chlapec vyděšeně vyskočil a rozhlédl se po okolí. Nikde nikoho nespatriil. Přesto znovu uslyšel tichý hlas: „Mohu ti dát odpověď na tvé otázky. Pokud se rozhodneš pokládat je správně.“

Chlapec se znovu posadil, opřel se o mohutný kmen a náhle měl pocit radosti a bezpečí, jako v přítomnosti nejlepšího přítele.

„Mám potíže. S přáteli i ve škole a nerozumím tomu, proč se mi dějí takové věci. Jednám podle svého svědomí a snažím se řídit srdcem. Přesto mám stále pocit, že se nic nedaří. Proč nejsem připravený žít ve společnosti, do níž jsem se narodil? Copak ty umíš dát odpověď na to, co je správné? Kde začíná a kde končí spravedlnost?“

„Napadlo tě někdy položit svou otázku jinak? Napadlo tě, že společnost, do níž jsi se narodil, není připravena na tebe?“

„Jak to myslíš?“ podivil se chlapec. „Jaký význam má otáčet otázku tak, že odpověď na ni je ještě složitější?“

„Důvod je, že pokud položíš nesprávnou otázku, dostaneš nesprávnou odpověď. Ty se ptáš, proč jsi horší. Napadlo tě alespoň na chvíli zeptat se, proč jsi lepší? Tvá společnost přijímá obtížně cokoli, co je jiné. Kdo myslíš, že má právo určovat, co z toho je dobré a co ne? Lidé rozhodují, co je dobré, nebo špatné podle toho, co je pro ně nejpohodlnější. Jenže to, co je nejlepší pro lidi, nemusí být nejlepší pro lidstvo. Pro člověka, jako živočišný druh.“

„Mluvíš divně, břízo. Snažíš se mne přesvědčit, že jsem lepší, než ostatní lidé. Je to jako by sis hrála na Boha.“

„A nehraješ si na něj i ty, když říkáš, že jsi špatný? Kde jsi vzal právo na takové rozhodnutí?“

Chlapec se zamyslel. Měl tisíce otázek, ale náhle se je bál vyslovit. Už dávno přijal svůj ortel a bříza každým svým slovem bortila zdi, které kolem sebe postavil ve snaze se ochránit. Zdi, které se rozhodl přijmout jako dobrovolné vězení, aby nemusel čelit světu, který mu nechtěl, nebo neuměl porozumět.

Starý strom jako by četl jeho myšlenky, pohladil znovu větvemi chlapcovo věčně horké čelo. Už nečekal na to, až položí otázku. Dovedl ji přečíst v jeho očích. Promluvil potichu a vážně, se stínem podivného smutku v hlase.

„Nedívej se na sebe jako na člověka. Zkus si sám sebe představit jako součást něčeho, co jediná lidská bytost nedokáže pochopit. Podívej, jakým vývojem prošla tvá planeta. Kolik živočišných druhů zmizelo, kolik jich vzniklo, kolik se jich po miliony let vyvíjelo do podoby, kterou vidíš dnes. Podívej se jen na svůj vlastní druh. Kolika proměnami prošel. Kolik názvů pro něj musela nalézt tvá vlastní společnost, aby rozlišila jednotlivé fáze jeho vývoje. Jak myslíš, že přijímali lidé fakt, že vzal první člen jejich společenství do ruky nástroj? Jak divně se dívali na prvního člověka, který se rozhodl, že výhodnější formou pohybu je chůze? Myslíš, že měl homo sapiens tušení, že po něm přijde homo sapiens sapiens? Jsi si

jistý, že tato poslední verze tvého druhu je natolik dokonalá, že již nemá žádnou možnost dalšího vývoje? Co když zní správná otázka jinak. Je možné, že je bez dalšího vývoje lidstvo odsouzeno k vyhynutí?“

„Proč mám strach?“ promluvil chlapec náhle.

„To je přirozené...“ odvětila bříza, „Svazuje tě tvá odpovědnost.“

„Mluvíš jinak, než bych čekal. Strom by měl mluvit o větru, který mu šeptá novinky ze vzdálených krajin, o kořenech které prorůstají půdou a zpevňují tak zemi i strom samotný. Strom by měl vyprávět příběhy o lásce a přátelství. Ty mluvíš jinak, břízo.“

„A ty jsi přišel, abys poslouchal pohádky, nebo jsi chtěl nalézt odpovědi?“

„Pokud je to tak, nejsi jen strom, který vypráví. Mohu znát tvé pravé jméno?“
Šumění listů v té chvíli připomnělo veselý smích.

„Někteří o mně hovoří jako o Bohu. Ale to není přesné. Nejbližší je mi jméno Evoluce. Jsem Evoluce a ty jsi mé poslední, úžasné dítě. Cítím totéž, jako když jiné mé dítě poprvé opracovalo kámen, jako když se rozhodlo vstát, aby mohlo utrhnout jablko. Jsem také smutná, protože díky mě bude tvá cesta nesmírně obtížná. Jsi vyvolený a měla jsem důvod vybrat právě tebe. Je na tobě, zda ho nalezněš a obhájíš, nebo zda zasvětiš život hledání někoho, kdo mé tvrzení vyvrátí. Takových lidí potkáš na své pouti až příliš mnoho. Nezapomeň, že lidé mají nejraději ty nejpohodlnější cesty. Jenže ty nemusí mít vždy správný cíl. I ty sám jsi stále jen člověk a podlehnout je velmi snadné.“

V té chvíli chlapec otevřel oči. Všechny důkazy o vzdálených světech se ztratily v zářivém úsvitu toho, který znal.

Chlapec se usmál svému podivnému snu. Pohládl kmen staré břízy a neslyšně zašeptal pár posledních slov před rozloučením.

„Možná jsi jen starý strom, ale možná jen neumíme rozumět tvému jazyku. Možná jednou všechny překvapíš. Možná jednou všechny překvapím i já sám. Možná jednou překvapím sám sebe.“

IV. kategorie:

ŽIVOT JE ZMĚNA?

MARIE COUFALOVÁ (CYRILOMETODĚJSKÉ GYMNÁZIUM PROSTĚJOV)

Na změny jsem zvyklá. Za svůj život jsem jich zažila už spoustu. Někdy ale přijdou tak nenadále, že se ani nestačíte divit.

Nejprve mnichovská dohoda. Rodiče nechtěli riskovat a okamžitě se rozhodli, že se z Rakouska přestěhujeme někam, kde to bude bezpečnější. Československo se zdálo jako dobrý nápad. Zdálo, ale *nebylo*. Pochopili jsme to při Křišťálové noci.

Představte si, že vás probudí strašlivý rámus, vy sejdete dolů a zjistíte, že vám nacisté rozdrancovali celý obchod. Poněkud nepřijemný překvapení. A od té chvíle se všechno jen horšilo. Nikdo nás tu nebere jako plnoprávné občany.

Jo, už jste to asi pochopili – jsem židovka. Jmenuju se Laura a do svých šestnácti let jsem měla jakžtakž poklidný život. Teď je ale všechno jinak.

S rodiči a dvěma mladšími sourozenci – Robertem a Eliškou – bydlíme blízko Prahy a máme (nebo spíš měli jsme) obchůdek s potravinami. Upřímně – je to tu strašný. Lidi se prostě zbláznili. Poslouchají Hitlera jak omámení a myslí si, že jsme... nevím, napůl zvířata?!

Kdybychom mohli, okamžitě vycestujem, jenomže na to nemáme dost peněz. A nejsme jediná rodina. Tak se začal plánovat odjezd jen nás mladších, bez rodičů. Stovky dětí se šly fotit, v řadě jsme prostály několik hodin. Muž jménem Nicholas Winton nám slíbil, že udělá, co může, abychom se všechny dostaly pryč. Jenomže jakou máme doopravdy šanci?

Dnešek nám však měl dokázat, že malá naděje se tu stále najde.

Nejdřív si rodiče zavolali mě. Mamka mě vzbudila až podivně brzo a hned jsem za nimi měla přijít do vedlejší místnosti. Vůbec by mě nenapadlo, že by se odjezd opravdu povedl. Absolutně jsem nechápala, co se děje.

Když jsem otevřela dveře, oba už na mě čekali. „Dobré ráno, Lauri!“ pousmál se na mě táta, ale vypadal smutně. Očima jsem tázavě přejížděla z jednoho na druhého.

„Posaď se,“ vyzval mě. Mlčky jsem ho poslechla a čekala.

„Lauri, pan Winton našel vhodné rodiny,“ zhluboka se nadechl, „už zítra odjíždí vlak do Británie.“ Váhavě se podíval na mamku a pak zase zpět na mě. „Jenže... je mi to líto, ale zatím mohou odjet jen Eliška s Robertem, tebe si ještě nikdo neadoptoval.“

Pomaloučku jsem to vstřebávala. Eliška a Robert. Odcestují. Zítra. A já tu zůstanu.

„To... to je skvělé. Budou v bezpečí,“ zašeptala jsem roztřeseným hlasem. Mamka to asi pochopila tak, že jsem naštvaná, jelikož nejedu taky. „Promiň, holčičko, několikrát jsem s panem Wintonem mluvila, ale...“ Najednou se zajíkla a já si všimla, že i ona má slzy na krajíčku.

„Ne mami, vždyť já se nezlobím! Jen si nedokážu představit, že Eli s Robem opravdu odjedou...“ To už jsem brečela taky. Vždyť je už nemusím nikdy vidět!

Ten pocit byl strašný, a pak mi došlo, jak těžké to asi je pro rodiče. Teď jim musím pomoci.

Vrhla jsem se k nim a silně je objala. „Nevadí, že já tu zůstanu. Vždyť už za rok a půl budu dospělá. Oni jsou malí, je dobře, že jedou pryč. Bude se jim tam líbit a třeba se tak za rok za dva vrátí.“ Blábolila jsem takový nesmysl, abych nás všechny uchlácholila.

A asi se mi to podařilo, jelikož další den jsme stáli na nádraží a má drahá sestřička a bratříček odjeli nadobro pryč.

* * *

Od té chvíle uplynuly čtyři měsíce a věci se změnilo ještě víc. Němci obsadili celé Československo. Ve škole sedím až v poslední lavici, a když jdu po ulici v naší uzavřené židovské čtvrti, vojáci na mě křičí nejrůznější nadávky. Jsem fakt nesmírně ráda, že tu El a Rob nejsou. Kdyby na ně důstojníci něco zaječeli, asi bych se neudržela a oplátila bych jim to. A to by mě klidně mohlo stát život.

Rodina, co by si mě chtěla vzít k sobě, se pořád nenašla. Ani jsem se nedivila – je jasné, že všichni chtějí spíš ty mladší. Avšak zatímco já jsem stále čekala, odjelo transporty už několik dalších stovek dětí. Přiznávám, že začínám mít už trochu strach, co bude s námi, kteří tu zůstanou, ale především jsem ráda, že alespoň část mé rodiny je odsud pryč. I když... někde hluboko, hluboko v srdci bych si přála, aby nám jednou Winton oznámil, že můžu zmizet i já. Je to zbabělý, já vím, ale ať se snažím, jak chci, nedokážu ten pocit zahnat.

Nedivte se mi, je to tu čím dál hrozivější.

„Hele, židovská šmejdka!“ pořvává po mě jeden z vojáků, když spěchám domů od pana Wintona. Přemýšlejíc o tom, že se pro mě možná nenajde nikdy nikdo, vůbec jsem si jich nevšimla. *Co teď?* Normálně si dávám pozor a raději je velkým obloukem obcházím, avšak na to už bylo pozdě. Je mi jasné, že kdybych se jen tak obrátila, smáli by se mi – a to já nechci. Tak jsem si jich nevšimla a šla dál. Jenže to byla chyba.

Jak jsem procházela kolem nich, najednou jsem ucítila ránu a vteřinku na to už jsem ležela na zemi. „Co bys řekl, že bychom si trochu pohráli?“ ozýval se jeden odněkud nade mnou. „Jo, taky už se začínám nudit! Co maj prázdniny, chodí jich tu míň a míň!“

Nestačila jsem ani vykřiknout a zasykali mě kopanci. Do noh, do břicha, do hlavy. Chechtali se jak pominutí a já měla při každém dalším úderu pocit, že bolestí snad umřu. Začala jsem zuby, odhodlaná to vydržet bez hlasitého breku, po tvářích mi však stékala jedna slza za druhou.

Nemám tušení, po jaké době přestali ani jak dlouho jsem tam jen tak ležela, ale náhle se pode mnou objevily silné paže a zvedly mé bezvládné tělo. Někdo mě nesl v náručí, houpavý krok mě uspával.

A to je poslední, co si pamatuju.

Probudil mě tátův křik: „Kdybych tam byl, nenechal bych je, aby mou dceru takhle zřídili!“

„Já vím, drahý, já vím, ale je ti přece jasné, jak by to dopadlo. Oba by vás zabili!“ To byla máma. Měla pravdu, Němci by se neštíteli ničeho.

„Musí co nejdřív odjet!“ pokračoval táta, a v jeho hlase jsem slyšela opravdový strach. Nejen o mě, ale i o mámu a o sebe.

A když se bojí i táta, pak už se děje něco *vážně moc* zlého, to mi bylo jasné.

* * *

Prázdniny byly skoro za námi a já už se do školy málem začínala těšit. Doma vládla ponurá nálada. Ven jsme skoro nevycházeli, jenom dvakrát týdně na nákup, a samotnou mě rodiče nepustili nikam. A tak jsem celý dny proseděla na židli nebo v posteli a psala Elišce a Robertovi dopisy, které jim stejně nikdy nepošlu. Ani bych nechtěla. Vypsala jsem v nich totiž všechny ty zlé věci, co se tu dějí.

12. 8. 1939

kolem 17:00

*Moje nejmilovanější Elí a můj nejmilovanější Robísku,
jak moc mi chybíte! Za dva dny to bude přesně pět měsíců, co jste pryč. Jsem ráda,
že to tak je, ale musím říct, že nevím, jak dlouho to bez vás ještě vydržím...! Ani se
nedá popsat, jak moc bych vás chtěla tady u sebe, ale zároveň jak moc jsem vděčná
Wintonovi za to, že vás dostal z tohohle pekla. A ten druhý pocit je samozřejmě
mnohem silnější! Radši bych obětovala svůj život, než aby se něco stalo vám!*

*Vy jste v bezpečí... dobře jste dorazili, určitě bydlíte u skvělé rodiny, možná máte
i nějakou novou starší sestru...*

*Ale nezapomněli jste na mě, že ne? Já na vás totiž myslím pořád, každíčkou
chvilku...*

*I rodičům se po vás moc stýská. Ještěže jste neviděli, jak mamka i táta plakali
celý večer, co jste odjeli. Všichni jsme tu smutní.*

*Vůbec nevím, jestli za váma někdy dojeďu. Vůbec nevím, jak to bude dál. Vůbec
nevím, jestli za týden ještě budu naživu. Ale jedno vím jistě – STRÁŠNĚ MOC
VÁS MILUJU!*

Laura

Zrovna jsem dopsala, když se otevřely dveře. Ani jsem se nemusela dívat – bylo mi jasný, že je to máma. V tuhle dobu se vždycky chodí ptát za panem Wintonem, jestli se něco změnilo. Pak přijde – zklamaná, protože samozřejmě zjistí, že ne.

Pomalu jsem zvedla hlavu s nejistotou, jestli vydržím ten pohled na její obvyklý ztrhaný obličej, ona však celá zářila štěstím. „Laurinko moje, jedeš do Británie!“
Je možné, že vám jediná věta (zase) změní celý život? Potvrzují – je.

S rodiči jsme se rozhodli, že posledních dvacet společných dní si nesmírně užijem. Chodili jsme ven na procházky, dělali si společné večere a dlouho do noci si povídali. S novou nadějí se náhle všechno zdálo mnohem lepší, jako bychom se ocitli v jiném světě!

Jenže neocitli a den mého odjezdu se nevratně blížil. Na rodičích jsem poznala, že začínají být znovu smutnější a smutnější. A pak to přišlo. Ruku v ruce jsme se všichni tři vydali na nádraží. Hemžilo se to tam lidmi – bohužel nejen Židy, tentokrát tu postávalo i hodně německých vojáků. Je jich opravdu víc než obvykle, nebo se mi to jen zdá?

Na přemýšlení však nebyl čas. Vystáli jsme řadu, dostala jsem číslo a podle pokynů jsem měla co nejdříve nastoupit do vlaku. Se slzami v očích jsem se otočila k rodičům. Oba vypadali tak zničeně. *Opravdu je tu nechám?* Dlouhou chvíli jsme se všichni objímali, stokrát jsme se navzájem ujistili, že se brzy zase uvidíme (ačkoliv pochybuju, že tomu alespoň jeden z nás věřil) a potom...

...potom jsem si od táty vzala svůj malý kufřík, naposled je oba políbila na tvá a vstoupila do vlaku.

Vešla jsem do prvního alespoň trochu volného kupé a hned se hnala k oknu. Znovu jsem oba chytla za ruku. Mamka začínala usedavě plakat a tátovi taky stékaly po tvářích slzy.

Jen jsme na sebe hleděli, slova by byla zbytečná. Všichni jsme nasávali sílu z našeho možná posledního společného okamžiku. Pak se vlak začal rozjíždět. A najednou už nebylo cesty zpět. Oni zůstávají, já ne.

Ještě chvíli šli podél kolejí, ještě chvíli jsem držela jejich ruce... a náhle vlak zrychlil a já je musela pustit. Vystrčila jsem celou hlavu z okna. „Miluju vás! NAVŽDYCKY!“ zakřičela jsem z plných plic, aby mě přes nárek ostatních slyšeli. Věnovali mi poslední úsměv, dál už jsem viděla jen to, jak se mamka zhroutilila tátovi do náruče.

Když se vlak naplno rozjel, málem jsem se rozbrečela. Jediný, co mě drželo, byly ty malý vystrašený děti kolem mě. Sami měly co dělat, takže já bych jim asi moc nepřidala.

A tak jsem zavřela oči a vzpomínala na všechno pěkné, jenže se mi to nějak nedařilo. Stále se mi do mysli vkrádal strach. „Co když se něco pokazí?“ napadalo

mě, pokaždé jsem se však ujišťovala tím, že už přece dojelo tolik vlaků. Všichni před námi se dostali do bezpečí, tak proč bychom my neměli? Co by se mohlo stát?

Vtom mi v hlavě zároveň s pocitem strašlivé italice vyvstanula věta, co mi jednou řekl táta: “Život je jedno velký překvapení.”

Otevřela jsem oči.

Co by se mohlo stát? Odpověď na mě čekala za oknem.

Co by se mohlo stát? Všude spousta tanků, všude spousta vojáků.

Co by se mohlo stát? Cedule “WAR“ mluvila za vše.

Co by se mohlo stát? Vlak se zastavil a po nekonečně dlouhé chvíli se opět rozjel... zpátky.

Co by se mohlo stát? Mířili jsme tam, odkud jsme chtěli utéct.

Co by se mohlo stát? Mířili jsme do války.

* * *

Na změny jsem zvyklá. Za svůj život jsem jich zažila už spoustu. Někdy ale přijdou tak nenadále, že se ani nestačíte divit.

Nejprve mnichovská dohoda, pak křišťálová noc, odjezd mých sourozenců, okupace a válka. Teď však mělo začít to nejhorší.

Říká se, že život je změna.

To, co nás čekalo, však rozhodně život nebyl. Nikdo by mě na to nikdy nemohl připravit. Bylo to stokrát strašnější než ten nejděsivější sen. Ze všech změn to byla ta největší a nejhrozivější.

Změna, která neznamenalala život, ale smrt.

Změna jménem holokaust.

OHLASY A RECENZE

Chtěla bych se podělit o své dojmy z knihy Ivy Tajovské *Odpustě*, že jsem se vrátil, která právě vyšla. Nepíšu recenzi (to neumím), ale jen pár postřehů na okraj, neboť román stojí skutečně za přečtení.

Jde o dílo hluboké a až mrazivě pravdivé. Kniha je napsaná způsobem vysoce sofistikovaným a s takovou dávkou empatie, až to bere dech. Text je hutný, nečernobílý, vytvářející panoramatický obraz kontroverzního světa (včetně současného, který se v podstatě od těch minulých příliš neliší, neboť základním hybatelem každé civilizace je touha po moci a ovládnání druhých). Elementární mezilidské vztahy zasazené do koloritu doby dokáže autorka postihnout přímo mistrně. Příběh je vlastně eposem lásky (mateřské, milenecké, rodičovské i obecně mezilidské) v době první světové války, kdy jsou pošlapány všechny hodnoty života. V románu totiž nejde o boj dobra se zlem (jak je to v knihách tohoto

typu obvyklé), ale o osobní morálku hrdinů nazíranou z mnoha úhlů pohledu (např. kněz Jaroslav, řešící teistický konzum, neboť i náboženství mnohdy – viz islám – posvěcuje zlo ve jménu čehosi vyššího).

Hrdinové se musí pasovat se životem, jaký si nevybrali, ale který jim byl krutým osudem (bohem?) přidělen. Šílenství války, onen tobogán manipulace modelující tvář doby i lidí, kteří ji musí žít, je zobrazen fenomenálně. Nedožrnný oceán lumpů se posměvačně vzdouvá a od počátku světa se vysmívá všem mravním kodexům slušných lidí. Manipulace mocných (tedy těch, kteří sami sobě přidělili právo rozhodovat o lidských životech) stádem „nemocných“, jde až na dřev. Román vyznívá jako obžaloba společnosti (znovu připomínám, že i současné), která tupě a opakovaně v průběhu celých dějin lidstva podvádí sama sebe. To není román, týkající se jen běsů první světové války, to je román týkající se všemi svými přesahy hrůz jakékoliv války a jakéhokoliv morálního úpadku společnosti, neboť ani jedna vteřina uplynulého času se nedá opravit...

Psychologie postav je samozřejmě skvělá (na to jsme již u této autorky zvyklí), stejně jako obdivuhodná slovní zásoba, obraznost a strhující opravdovost. Možná by stálo za úvahu jen maličko přitlumit happyend. Třeba by se uneslo i otevřené vyznění, neboť zkušený čtenář si udělá závěr sám. Ovšem pravdou je i to, že zase Ti méně zkušení jsou otevřeným koncem zklamání a cítí se podvedení.

Největší síla románu je ovšem v tom, že evokuje další a další konotace...

Je to kniha, která by snad i počítačové mágy dokázala vytrhnout z jejich upatlané, hničící, vyprahlé a stereotypní letargie – kdyby četli...

Jaká škoda, že zástupy současných grafomanů (neboť je víc „spisovatelů“ než čtenářů) vytěšňují autory skutečné.

Marcella Marboe

Bibliografie Jiřího Uhlíře 1954–30. 6. 2017

Recenze

K 80. narozeninám PhDr. Mgr. Jiřího Uhlíře (*21. 4. 1937) vydalo Město Jaroměř ve spolupráci s Městskou knihovnou Jaroměř knihu s názvem Bibliografie Jiřího Uhlíře 1954–30. 6. 2017. Knihu k vydání připravil Odbor školství, kultury a tělovýchovy Městského úřadu v Jaroměři pod vedením odpovědné redaktorky Ing. Bohumily Steklé za spolupráce autora v r. 2017. Kniha vyšla 8. 3. 2018, vytiskla a svázala ji jaroměřská Tiskárna TISK AS. Má rozsah 409 stran formátu A5, 2854 anotovaných záznamů, souhrn česky, anglicky a německy, 3 rejstříky: personální, geografický a předmětový. Jedná se o chronologický soupis knih, článků, studií, seriálů, medailonků osobností, recenzí, bibliografií a filmografií publicisty a spisovatele literatury faktu PhDr. Mgr. Jiřího Uhlíře a soupis příspěvků o tomto velmi plodném autorovi, emeritním profesoru Střední lesnické školy Trutnov (1961–1998). Své práce otiskl v cca 150 různých regionálních i celostátních peri-

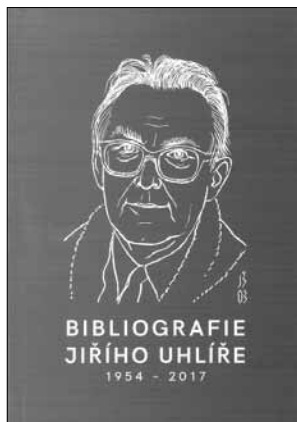
odikách, almanaších a sbornících v České republice i na Slovensku. Vzhledem k bohaté literární činnosti je členem Obce spisovatelů, řádným členem Klubu autorů literatury faktu v Praze a členem Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích.

Od května 1955 je J. Uhlíř stále velmi činnorodý publicista, odborný spisovatel literatury faktu, literární a regionální historik, erudovaný bibliograf a filmograf, průkopník inforatické výchovy na středních školách v České republice. Je spoluautorem 11 vydání středoškolských učebnic českého jazyka (kapitoly Základy informatiky a Jak pracovat s informacemi), vydaných Státním pedagogickým ústavem v Praze v letech 1980–1992. Těž je prů-

kopníkem vědeckopedagogických bibliografií pro lesnické školství a všechny typy lesnických, dřevařských, nábytkářských a papírenských škol na území Čech, Moravy, Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi v letech 1850–1968 a 1969–1992.

Účelem této unikátní bibliografie je seznámit odbornou i širší veřejnost s bohatým literárně publicistickým a vědeckým životním dílem 81letého PhDr. Mgr. Jiřího Uhlíře, jaroměřského historika a pilného přispěvatele do časopisu Lesnická práce. Tato bibliografie komplexně zpřístupňuje rozsáhlé literárně historické a publicistické dílo J. Uhlíře. Jedná se zejména o 35 samostatných knih, almanachů a sborníků z let 1965–2017, 19 převážně historických seriálů na pokračování z let 1982–2017. Registruje též Uhlířovy netištěné rukopisy, bibliografické kartotéky, dokumentární filmy a expozice. Více než 2000 publikovaných příspěvků se týká Jaroměřska (Jaroměře, Josefova, Starého Plesu, Vlkova a Jasenné), a to včetně 17 knih a sborníků. Celá bibliografie má 2854 anotovaných záznamů, z nichž více než 200 se jich týká významných osobností lesnictví a lesnického školství. Novinkou oproti jiným personálním bibliografiím jsou soupisy ohlasů na vydané knihy, články, zprávy, recenze a také 139 anotovaných záznamů literatury a medailonků o publicistovi J. Uhlířovi.

Tato bibliografie je velmi důležitým podkladem pro hlubší studium nejen regionální problematiky Jaroměřska, ale především lesnického školství a významných lesnických osobností v České republice a na Slovensku. Do dalších plodných let lze jen našemu bývalému profesorovi Střední lesnické technické školy v Trutnově popřát pevné zdraví a ještě hodně zajímavých článků do Lesnické práce (od září 1965 dosud přes 330 příspěvků).

Prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., LDF ČZU Praha.

Řehákova poetická procházka Podkrkonoším

Básníka PaedDr. Karla Řeháka i jeho literární a historické práce vnímám po mnoho let. Ke konci sedmdesátých let jsme se setkali ve sborníku *Čas světla* a četl jsem verše tehdejšího ředitele Okresní knihovny i v čase předcházejícím. Krátce před loňskými vánočními svátky jsem obdržel jeho novou sbírku *Než dozní*. Tentokrát autor své básně a doprovodné ilustrace řadí na 51 stranách do tří souborů věnovaných především svému rodišti i současnému domovu, Malým Svatoňovicím. Úvod otevírá cyklus básní Čapkiana, věnovaný slavným bratřím Čapkům, s doplněním o dva akrostichy a dvě básně věnované tomuto turistu a návštěvníku často navštěvovanému městečku. Svatoňovicím a blízkému okolí jsou věnovány i básně následujících souborů *Rok v Podkrkonoší* a *Impulzy*. Titul *Než dozní*, bude příjemným přínosem pro milovníky poezie a zvláště pro ty, kterým je Malosvatoňovicko známé a blízké. K těmto podmínkám se připojuji, protože zdejší rodačkou je též moje manželka a na Předních horách jsem trávil víkendy a nejedny prázdniny. V Čapkianě autor prochází jednotlivá místa spojená s Čapky, drobná čtyřverší zavítají do Hronovského mlýna i Žernovského statku jejich předků, rozlévají se do tří titulů Krakonošovy zahrady, dětství sourozenců a Devatera pohádek, ale i Zahradníkovu roku a do redakce Lidovek, schůzek Pátečníků i do Tvorby obou umělců. Čtyřverší *Poslední pobyt na Strži* je třeba zaznamenat i zde: „Pokoř pro přátele osiřel / ledňáček sotva už přiletí / Divoká voda vybrala svoji daň / Čas torza víry a předtuchy obětí“. Pak následují smutný den 25. 12. 1938 a epilog *Zůstává*. Akrostichy, v nichž se verše houpou na hladině nádrže s léčivou vodou a vítr, vanoucí z Jestřebích hor, nabírají do plachet velké majuskule na začátcích dvouverší. Tak narůstá pevnina vzpomínek i současnosti *STUDÁNKY* (jinak synonyma *Malých Svatoňovic*). Nechci si osobovat titul vykladače Řehákových básní, třeba je číst. Vánoční tematika tří textů zavede čtenáře do času ozdobených stromků a sněhu v Podkrkonoší, ke Studánce i k tradičním sněhovým postavčkám *Pejska* a *Kočičky*. V poslední části *Impulzy* mě osobně zasáhla nádherná báseň *Strážce tratě*. Proč? Jsem Trutnovanem a můj děd byl ve dvacátých a třicátých letech strážcem trati a zastávky v blízkých *Vlčicích*: „Svítilnou šněroval koleje / a s každým odjíždějícím vlakem/bylo víc o vrásku / a méně o úsměv / Až spustil závory naposled / Těch melodií...“. Ano, můj děd *Žirovnický* spustil závory naposled ve *Vlčicích* před zábořem pohraničí v roce 1938, v básni mi tak zaznívá malý rondel s úvodní Čapkianou. Nejenom kvůli této básni Řehákova sbírka *Než dozní* hned tak brzy v mé duši nedozní. Jde o zralou poezii a poetické vyznání rodnému kraji s jistým pohlazením čtenářovy ruky. *Knihu vydalo nakladatelství Periskop, Hluboš 133, v edici Báseň na sobotu. Odpovědný redaktor Karel Sýs. Frontispis Radim Fryčka, ilustrace Jaroslav Dvorský. 2017.*

Luboš Zelený

Z NOVÝCH KNIH

Žít *obyčejný prostý život* (pro jednou pomeňme, že žádný život není obyčejný) vyžaduje pevnou vůli i nezbytnou míru odvahy, k níž nutí nezbytnost. Dvojnásobně to platí tam, kde jsou literární postavy postaveny do absurdních situací, které někdy přesahují meze chápání, ale setrvávají na reálném, lehce tajemném půdorysu. To vše platí o knize Václava France **POVÍDKY Z DĚRAVÉ KAPSY** (vydal Tribun, 2028, 261 str.). Autor nezastírá, že inspiraci nacházel v Čapkových povídkách, kráčí však vlastní cestou. Kdo aspoň částečně zná dosavadní Francovu prozaickou tvorbu, nutně dospěje k závěru, že autor výrazně překročil vlastní stín. Především skutečností, že je syrově současný, nenudí čtenáře mnohokrát oprášeným a rozličně interpretovaným ohlížením do minulosti, jeho protagonisté jsou takoví, jakými je stvořila doba, po svém vzdorují, po svém se uchylují k pasivní rezistenci, po svém odolávají či podléhají komerčnímu pojetí života. Povídky z druhé kapsy by neměly zůstat tvůrčím experimentem, mají předpoklady stát pevnými stavebními kameny Francovy tvorby.

Důvěrně známými cestami se ubírá poezie básnířky, překladatelky, fotografky, nadšené organizátorky a vydavatelky Věry Kopecké. Ponechme stranou širokou řeku jejích aktivit a zastavme se u sbírky **ČEKÁNÍ NA JARO** (52 str., s vlastním fotografickým doprovodem.) V básni „Už zase doma“ s pochopením čteme // *Tolik se tu urodilo práce*//. Občas si tak posteskneme všichni. Kdybychom hledali pro rozsahem úspornou sbírku vhodné motto, staly by se jím patrně verše // *pohládím strom//a on mi odpoví//neviditelným objetím*//. Básně doprovázejí fotografie, v nichž Kopecká s talentem sobě vlastním objevuje pozoruhodné úkazy, charakteristické, ale pomíjivé, příroda v běhu času obměňuje svůj vzhled. Platí, že fotografie je dílem okamžiku, za nímž se chodí od svítání do stmívání. V kterési pradáváné čítance se děti vyznávaly ze vztahu k jednotlivým ročním dobám. Každý život je uzavřený kruh. „Nedotýkejte se mých kruhů,“ říkal již Archimédes. Zda V. K. nenarýsuje vlastní osobité kruhy také létu, podzimu a zimě?

Jiří Faltus nazval kdysi svůj soubor aforismů „Obal prodává, obálka rozhoduje.“

Vzpomínka se zákonitě vybaví v paměti nad románem Milana Duška **PŘED A PO ZATMĚNÍ** (Ofis 2018, 231 str.). Čtenáře detektivek zaujme vzhled knihy, v tom směru udělal Ofis terno. Každá doba něčím strádá. Ta současná, navzdory průzkumům veřejného mínění, trpí nedůvěrou k voleným orgánům (včetně regionálních a místních), problematickou legislativou, která skýtá ke zneužití přílišné pravomoci, nahrává korupci a klientelismu, postrádajíc bezprostřední kontrolní mechanismy. Daleko mají k občanům a svému skutečnému poslání vlivní jedinci, zakuklení ve zdánlivé serióznosti, sdružující se v podivných podnikatelských aktivitách, nejednou spojení profesními vazbami z minulosti. V praxi se pozvolna vytrácejí, vytlačují je drsnější mladí aligátoři, ale v literatuře budou patrně ještě

dlouho čerit kalné vody. Podstatou každé literární práce je konkrétní prostředí, pevná větev, na kterou autor naroubuje události. V tomto směru vstoupil Dušek na ožehavou půdu. Konstrukcí děje potvrzuje odvěkou pravdu, že všechno souvisí se vším, jenom je třeba špendlíkem hledat, prstem hrabat, což činí jeho policejní tým. Právě do podhoubí nahnílého podnikatelského a úřednického prostředí situoval totiž Milan Dušek kriminální román, který v některých parametrech inklinuje ke kriticky pojatému románu společenskému. Čtenářskou soustředěnost na základní dějovou osu občas ruší příliš dlouhé odstavce věnované vedlejším událostem, časově korespondujícím s událostmi stěžejními. Pripusťme, že to odpovídá realitě, při pátrání po vrahovi nelze pomíjet řádění kapesních zlodějíčků. Knihu nabitou atraktivními událostmi ovšem mohou čtenáři číst před zatměním i po něm.

František Uher

Kriminálka Újezd hlásí: vyřešeno

Vražda vlivného podnikatele a starosty v jedné osobě odstartuje celou řadu dalších událostí, které zaměstnávají vyšetřovatele městečka Újezd. Už na první pohled čtenář pozná, že příběhem se potáhnou motivy politiky, touhy po moci a penězích. Tak začíná detektivka Milana Duška *Před a po zatmění*.

Zkušený autor Milan Dušek vydal další knihu ze série detektivek, v níž hlavní roli hrají vyšetřovatelé Bém, Málek a Dudová. Podobně jako *Vraždy v Midsomeru*, zpochybňující možnost existence života v tomto místě, i série Duškových detektivek nastoluje otázku, zda v Újezdu ještě někdo žije, nebo se už všichni povraždili. Ale vážně, autor si vytvořil své vlastní místo, prostor, v němž se jeho detektivky odehrávají. Čtenář tak opakovaně vstupuje do známého prostředí a může se plně soustředit na děj.

Společnost Rotace, transformovaná z vojenské posádky, přijde jedním přesným výstřelem o svého většinového majitele. Kolem ní se všechno točí, z tohoto hlediska je její jméno zvoleno velmi trefně. Autor se od začátku netají tím, že v knize půjde zejména o vlastnictví lukrativní firmy. Ve městě se začínají objevovat podezřelí lidé, bezohlední násilníci. Dějí se však věci, které nelze jednoznačně připsat právě jim.

Knih *Před a po zatmění* je klasická detektivka, nestojí na košatém ději s mnoha odbočkami a paralelními ději. Přímočarost a sevřenost je hlavním rysem Duškových detektivek. A nejen Duškových, v českém prostředí tento typ knih zůstal velmi populární, a to i v nelehké konkurenci mnohastránkových detektivních románů. Pokud už srovnáváme oba subžánry, je potřeba zmínit i šokující popisy zrůdných zločinů, používané zejména v severských krimi. Lehce přitvrdil i Milan Dušek, ale jde spíše o důsledek zvyšující se brutality zločinů v reálném světě.

Realita je dalším důležitým rysem detektivek z Újezdu. Žádný osamělý detektiv, pracující na vlastní pěst, ale dobře spolupracující skupina, využívající fungující organizaci policejního týmu. Hlavním hrdinou není omšelý alkoholik, ale úplně všední lidé. I když Milada Dudová zápasí se svou neujasněnou sexuální orientací, nejde o něco, co by čtenáře provokovalo.

V příběhu není nic, co by se nemohlo stát, o podobných případech se můžeme dočíst v novinách, na internetu, neustále se o nich hovoří v televizi. Milan Dušek je jen zobecnil, zařadil je do logického celku, aby měl příběh zajímavý děj. Text stojí především na dialozích, autor se příliš nezdržuje popisem marginálních situací či krás okolní krajiny, i když – jak název napovídá – je situován do období vzácného astronomického úkazu. Ten symbolicky dělí děj na dobu zločinů a jejich vyřešení.

Dialogy jsou svižné, nenudí, jediným záparem jsou občasné šroubované výrazy, kterými jsou postiženy prakticky všechny postavy. To je ale styl Milana Duška a jeho čtenáři už jsou na něj zvyklí.

Knih *Před a po zatmění* je napsaná s nadhledem autorem, který má bohaté zkušenosti. I když by se mohlo zdát, že detektivky, odehrávající se ve stejných kulísách a se stejnými hrdiny, nemohou být ničím originální, jde o čtení, které ve volném čase člověk ocení jako dobrou relaxaci. K tomu přispívá nejen srozumitelnost a nekomplikovanost, ale i to, že není odtržené od reality.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

Kulatá jubilea členů

Jan Stejskal 4. 10.

Jana Macáková 11. 11.

Miloš Vodička 27. 12.

NOVÉ KNIHY ČLENŮ 2017

- Jiří Hrabinec a kolektiv – **TĚLESNÁ VÝCHOVA NA 2. STUPNI ZŠ**. Odborná publikace. Praha Karolinum 2017.

Byla navržena na cenu rektora UK Bedřicha Hrozného.

2018

- **BIBLIOGRAFIE JIŘÍHO UHLÍŘE 1954–2017**. Chronologický soupis knih, publikací, článků, studií, seriálů, medailonků osobností, recenzí, bibliografií

a filmografií publicisty a spisovatele literatury faktů Jiřího Uhlíře. Vydalo město Jaroměř ve spolupráci s Městskou knihovnou Jaroměř. Str. 409, 2018).

- Václav Franc – **POVÍDKY Z DĚRAVÉ KAPSY** – Krátké prózy. Vydal TRIBUN EU Brno (Pevná vazba, str. 259, 2018).
- Milan Dušek – **PŘED A PO ZATMĚNÍ** – Krimi román. Vydal OFTIS v Ústí nad Orlicí. Pevná vazba, str. 232, 2018).
- Věra Kopecká – **ČEKÁNÍ NA JARO** – Sběrka básní s ilustracemi autorky. Vydavatel Věra Kopecká (str. 51, 2018).
- Iva Tajovská – **ODPUŠŤ, ŽE JSEM SE VRÁTIL** – Román z doby po konci první světové války a vzniku Československé republiky. Vydal Prostor, nakladatelství s. r. o. Praha 4 (2018, str. 280).

OCENĚNÍ

Kniha spisovatelky Marcelly Marboe „**UTRPENÍ DOCENTA H. aneb Jak (ne)zvládnout manželku a jiná zvířata, díl I. Lov a domestikace, která v roce 2016 vyšla ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí, obdržela Švandrlíkovu cenu.**

VÝROČNÍ ČLENSKÁ SCHŮZE STŘEDISKA VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ

28. dubna 2018 v restauraci Philadelphia v Pardubicích.

Schůzi zahájila a vedla předsedkyně Eva Černošová. Věra Kopecká přednesla zprávu o činnosti za rok 2017. Václav Franc zprávu o hospodaření a Jindřich Tošner zprávu revizní komise. Přítomní minutou ticha uctili památku básníka Ladislava Humla z Týniště nad Orlicí a básníka, prozaika a výtvarníka Petra Chvojky z Nasavrku.

Antonín Šlechta seznámil s výsledky voleb do výboru Střediska. Zvoleni byli: Cihlová Hana, Černošová Eva, Dušek Milan, Faltus Jiří, Franc Václav, Kopecká Věra, Lojín Jiří, Štěpánka Saadouni, Vídenský Martin. Do revizní komise: Dušková Erika, Pešát Pavel, Tošner Jindřich.

Předsedkyně Eva Černošová předala ocenění za dlouholetou práci pro Středisko východočeských spisovatelů Milanu Duškovi, Jiřímu Faltusovi, Marcelle Marboe a Františku Uhrovi.

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

- **JBM Newsletter 39, duben 2018** uvádí kresba Václava Smejkal Sladké hořkosti. Pokračuje vzpomínkou na básníka Petra Chvojku z Nasavrku, vzpomínkou na malíře Karla Komínka z Lanškrouna, ukázkou z městských novin 04. 2018, která obsahuje tři básně Miroslava Kubíčka ze Šumperka z nové sbírky poezie. Informacemi z výstavy abstrakcí Šárky Hrouzkové v Ústí nad Orlicí, o výstavě obrazů Hany Horské z Moravské Třebové, v závěru Milan Dušek slaví kulaté narozeniny. Jako vždy je vše doplněno fotografiemi.

- **Václav Franc vydal květnové číslo Čaje**, časopisu autorů Jičínska. Věnoval ho konci 2. světové války. Připomíná básníka **Hanuše Bonna** a zvláště jeho sbírku „Rozebraný čas“, která vyšla v loňském roce v nakladatelství Kmen. Básník prožil podobný osud jako známější Jiří Orten, oba se nedožili konce války. Rozhovor ČAJI poskytl jičínský rodák **Doc. RSDr. Jaroslav Štraigl, Csc.** Tvorbu regionálních autorů zastupuje próza **Zlaty Zákoutské** z doby po atentátu na Heydricha. Dvě básně **Václav Franc** věnoval odbojářům Františku Pecháčkovi a Petru Kovářovi, řediteli školy v Ulibicích.

XIX. DNY POEZIE V BROUMOVĚ

Konají se 19. 10. až 21. 10. 2018 za podpory Královehradeckého kraje, Města Broumova, Agentury pro rozvoj Broumovska a obce Křinice. Budou součástí Česko-Polských dnů kultury a 14. Východočeského podzemního uměleckého maratonu Střediska východočeských spisovatelů. Zúčastní se autoři z Čech, Moravy, Polska, Slovenska, Ukrajiny a Řecka.

Převážná většina účastníků bude ubytována v Obecním domě v Křinicích ve větších pokojích. Zájemci o ubytování ve dvou si mohou zajistit ubytování v soukromí. Stravování: snídaně a svačina 50 Kč, oběd: 80 Kč. Večeře 75 Kč. Účastnický poplatek 150 Kč.

Přihlášky na Dny a dvě až tři kratší básně do sborníku zašlete do 15.7. e-mailem: kopecka.vera@volny.cz. – nebo poštou: Mgr. Věra Kopecká, Křinice 8, 550 01.

Kdo se přihlásí a do Broumova nepřijede, sborník na požádání zašleme po zaplacení účastnického poplatku. Připravte si 1–2 básně na zahajovací autorské čtení. Uvítám náměty na dílny. Dotazy zodpovím e-mailem.

Věra Kopecká

- **Dne 16. května byla v pražském Klementinu otevřena výstava OBRAZ A SLOVO.** Iniciátorem a kurátorem je Miroslav Hoza, fotograf a člen SVČS, který přišel s nápadem na spolupráci fotografů s píšícími autory. Fotografie Petra Berana, Oldřicha Bubáka, Miloše Fice, Marka Fryčička, Miroslava Hozy, Milana Křička, Petra Moško a Jiřího Tillera doprovodil básník Zdenek Jirásek poezií. Výstavu je možno shlédnout do 28. června 2018.
- **Výstava V. Smejkal (JBM) v Jeseníku.** 3. května 2018 uspořádalo MZK Jeseník ve výstavní síni Divadla Petra Bezruče vernisáž JBM s názvem Obrazy, grafika a ilustrace. Uvedl ji básník Miroslav Kubíček ze Šumperka. Vystavující autor zdůraznil dlouholetou spolupráci s básníkem i jeho připravovanou knihu básní PNUŤÍ, která vychází v nakladatelství Ofitis v Ústí nad Orlicí. Následovala autogramiáda autora, který pro každého návštěvníka připravil grafický list s věnováním.

OBSAH

J. Macáková: Ilustrace	1
M. Dušek: Rozhovor s básníkem Martinem Vídenským	2

Literární část

A. Kordíková: Znovu, Tonu	3
I. Tajovská: Odcizení.....	3
M. Sochora: Básně	8
Š. Saadouni: Štěstí (balada maloměstská)	9
V. Kopecká: Dubnový déšť, Ráno v horách, Můj domov, Báseň v úplňku.....	13
P. Pešát: Mí kamarádi z děcáku.....	14
E. Černošová: Ráno bez tebe, Déšť, Dnešní, Z historie	19
O. Novotná: Chleba s máslem.....	20
M. Hojná: Každé ráno, Chlapi v bílých košilích	23
F. Uher: Krátké prozaické texty	24
J. Bednářová: Deštivé ráno, Letní, Třešně, Kourř.....	27
A. Šlechta: Harpagoni, Nepochopitelnost, Faleš	27
L. Zelený: Zátíší s telefonem, Usínající po boku muže, Večer v ložnici	28

Publicistika

J. Lojín: Udělování cen českým knihám	29
---	----

Vzpomínka na literární osobnost

J. Uhlíř: Jaroslav Hašek	30
--------------------------------	----

Pardubické Střípky 2017

A. Pallová: Změnil jsi celý můj život.....	35
J. A. Roháč: HOMO HYPERAKTIVUS	38
M. Coufalová: Život je změna?	40

Ohlasy a recenze

M. Marboe: Dojmy z knihy I. Tajovské PROMIŇ, ŽE JSEM SE VRÁTIL	45
S. Vacek: Bibliografie J. Uhlíře	46
L. Zelený: Řehákova poetická procházka Podkrkonoším	48
F. Uher: Z nových knih	49
J. Lojín: Kriminálka Újezd hlásí: Vyřešeno	50

Zaznamenáváme a komentujeme

Kulatá jubilea členů	51
Nové knihy členů.....	51
Ocenění.....	52
Výroční schůze Střediska.....	52
Zprávy z oblastí.....	53
XIX. DNY POEZIE V BROUMOVĚ.....	54

OBRAZ A SLOVO.....	54
Výstava Václava Smejkal v Jeseníku	54

Aforismy: Jiří Faltus 19, 23

Foto: Monika Soudková, Milan Richter, Míla Dušek archiv a úprava

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XIV. – číslo 52 – červen 2018

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 53 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

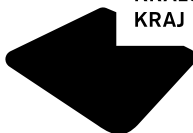
Uzávěrka příspěvků pro č. 53: 26. září.

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

